

Lovforslag nr. L 35. Fremsat den 9. oktober 2003 af undervisningsministeren (Ulla Tørnæs)

Forslag

til

Lov om uddannelsen til højere forberedelseksamen (hf-loven)

Kapitel 1

Uddannelsens formål

§ 1. Uddannelsen til højere forberedelseksamen (hf) indgår sammen med uddannelserne til studentereksamen (det almene gymnasium), højere handelseksamen (hhx) og højere teknisk eksamen (htx) i et samlet gymnasialt system, som er studieforberedende og almindannende, og som giver grundlag for videregående uddannelse.

§ 2. Uddannelsen til højere forberedelseksamen tilrettelagt som en 2-årig ungdomsuddannelse er målrettet mod unge med interesse for viden, fordybelse, perspektivering og abstraktion, og som primært sigter mod videregående uddannelse. Uddannelsen udgør en helhed og afsluttes med en eksamen efter national standard.

Stk. 2. Formålet med uddannelsen er at forberede kursisterne til videregående uddannelse, herunder at de tilegner sig almindannelse, viden og kompetencer gennem uddannelsens kombination af faglig bredde og dybde og gennem samspillet mellem fagene.

Stk. 3. Kursisterne skal gennem uddannelsens faglige og pædagogiske progression udvikle faglig indsigt og studiekompetence. De skal opnå fortrolighed med at anvende forskellige arbejdsformer og evne til at fungere i et studiemiljø, hvor kravene til selvstændighed, samarbejde og sans for at opsøge viden er centrale.

Stk. 4. Uddannelsen skal have et dannelsesperspektiv med vægt på kursisternes udvikling af personlig myndighed. Kursisterne skal derfor

lære at forholde sig reflekterende og ansvarligt til deres omverden: medmennesker, natur og samfund, og til deres egen udvikling. Uddannelsen skal tillige udvikle kursisternes kreative og innovative evner og deres kritiske sans.

Stk. 5. Uddannelsen og skolekulturen som helhed skal forberede kursisterne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Undervisningen og kursets hele dagligliv må derfor bygge på åndsfrihed, ligeværd og demokrati. Kursisterne skal derigennem opnå forudsætninger for aktiv medvirken i et demokratisk samfund og forståelse for mulighederne for individuelt og i fællesskab at bidrage til udvikling og forandring samt forståelse af såvel det nære som det europæiske og globale perspektiv.

§ 3. Det 2-årige hf gennemføres med vægt på såvel det teoretiske som det anvendelsesorienterede. Uddannelsen skal udvikle kursisternes evne til faglig fordybelse og deres forståelse af sammenhæng mellem fagene samt fremme den enkelte kursists ansvarlighed for egne og fælles resultater. Kursisterne skal opnå analytiske og kritiske færdigheder samt opnå indsigt i naturvidenskabelige, samfundsvidenskabelige og humanistiske sammenhænge. De skal tillige udvikle deres sproglige kompetencer.

§ 4. Uddannelsen til højere forberedelseksamen tilrettelagt som enkeltfagsundervisning for voksne (hf-enkeltfag) er målrettet mod voksne med interesse for viden, fordybelse, perspektivering og abstraktion. Uddannelsen tilbydes som

undervisning i enkeltfag og i faggrupper. De enkelte fag og faggrupper afsluttes med prøver efter national standard og kan sammenstykes til en samlet enkeltfagseksamen.

Stk. 2. Hf-enkeltfag har til formål, at voksne kursister opnår almindelig viden og kompetencer, som danner grundlag for videre uddannelse eller øger mulighederne på arbejdsmarkedet. Undervisningen er teoretisk og anvendelsesorienteret og tilrettelægges fleksibelt således, at den styrker den voksnes lyst til og interesse for fortsat at tilegne sig ny viden og indsigt.

Stk. 3. Kursisterne skal gennem uddannelsens faglige og pædagogiske progression udvikle faglig indsigt og studiekompetence. De skal opnå fortrolighed med at anvende forskellige arbejdsformer og evne til at fungere i et studiemiljø, hvor kravene til selvstændighed, samarbejde og sans for at opøge viden er centrale.

Stk. 4. Kursisterne skal tillige opnå forudsætninger for aktiv medvirken i et demokratisk samfund samt forståelse af mulighederne for individuelt og i fællesskab at bidrage til udvikling og forandring. Uddannelsen skal udvikle kursisters kreative og innovative evner og deres kritiske sans, deres ansvarlighed samt deres forståelse af såvel det nære som det europæiske og globale perspektiv.

§ 5. Højere forberedelseksamen giver adgang til videregående uddannelser efter de regler, der er fastsat herom.

Kapitel 2

Optagelse

§ 6. Ansøgere, der har afsluttet 10. klasse efter bestemmelserne i lov om folkeskolen, og som opfylder de krav, der er fastsat i medfør af stk. 3 til forudgående undervisning og prøver, optages på det 2-årige hf i direkte forlængelse af 10. klasse, medmindre den hidtidige skole eller Ungdommens Uddannelsesvejledning i tilknytning til ansøgerens uddannelsesplan har indstillet ansøgeren til optagelsesprøve.

Stk. 2. Øvrige ansøgere kan, eventuelt på grundlag af en optagelsesprøve, optages efter nærmere regler fastsat af undervisningsministeren, jf. stk. 3 og 4.

Stk. 3. En kursist, der efter at have gennemført 1. hf afbryder undervisningen i indtil 1 år efter aftale med kurssets leder, kan ved starten af det følgende skoleår fortsætte i 2. hf på det kursus,

hvor kursisten allerede er optaget eller på et andet kursus. En kursist, der afbryder undervisningen i mere end 1 år, skal optages på ny efter reglerne fastsat i medfør af stk. 2.

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om optagelsen af kursister på det 2-årige hf, herunder om senere optagelse, om krav til forudgående undervisning og prøver, om hf-kursets individuelle vurdering af ansøgere, om optagelsesprøve, og regler om, i hvilke tilfælde ansøgere efter stk. 2 kan optages.

Stk. 5. Ansøgere optages på det kursus, de ønsker, såfremt der er plads. Undervisningsministeren fastsætter regler om fordelingen af kursister mellem hf-kurserne, herunder om nedsættelse af et fordelingsudvalg, der foretager fordeling af ansøgere, når antallet af ansøgere til et bestemt kursus overstiger kurssets kapacitet.

§ 7. Ansøgere til hf-enkeltfag kan tidligst optages et år efter, at de pågældende har afsluttet 9. klasse i folkeskolen eller i en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen eller 10. klasse efter bestemmelserne i lov om folkeskolen.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler herom, herunder om adgangen til at fravige optagelseskravet.

Stk. 3. Ansøgere optages på den ønskede undervisning inden for en rimelig tid og en rimelig geografisk afstand.

Kapitel 3

Uddannelsens indhold og organisering

§ 8. Uddannelsen organiseres enkeltfagligt og i faggrupper samt i et antal tværfaglige og enkeltfaglige projektperioder. Undervisningen tilrettelægges, så den giver kursisterne mulighed for faglig fordybelse, overblik og oplevelse af sammenhæng.

Stk. 2. Hf's fagrække består af fag på gymnasialt C-, B- og A-niveau, hvor A er det højeste niveau.

§ 9. Undervisningen på det 2-årige hf omfatter for alle kursister:

- 1) Dansk på A-niveau.
- 2) Engelsk på B-niveau.
- 3) Idræt på C-niveau.
- 4) Matematik på C-niveau.
- 5) Et af fagene billedkunst, dans, design, dramatik, mediefag eller musik på C-niveau.

F. t. 1. vedr. højere forberedelseseksamen (hf-loven)

6) En kultur- og samfundsfaggruppe bestående af historie på B-niveau, religion på C-niveau og samfundsfag på C-niveau.

7) En naturvidenskabelig faggruppe bestående af biologi, geografi og kemi på C-niveau.

Stk. 2. I hele forløbet indgår skemalagt værkstedsundervisning.

Stk. 3. I starten af 1. semester indgår et introduktionskursus.

Stk. 4. I 4. semester indgår en større skriftlig opgave og et eksamensprojekt.

Stk. 5. Kursisten skal vælge valgfag svarende til mindst 2 fag på B-niveau eller 1 fag på B-samt 2 fag på C-niveau, eller 1 fag på A-niveau, bortset fra engelsk, og 1 fag på C-niveau.

§ 10. Kurset skal udbyde en række valgfag på C- og B- og eventuelt A-niveau. Fag fra andre gymnasiale uddannelser kan indgå i udbuddet.

Stk. 2. Kurset kan beslutte at udbyde valgfag i grupper med et overordnet emne.

Stk. 3. Amdsrådet godkender efter kursets indstilling udbuddet af valgfag. Et valghold skal oprettes, hvis der på et kursus med mere end 400 kursister er mindst 10 tilmeldte kursister, eller hvis der på et kursus med højst 400 kursister er mindst 7 tilmeldte kursister.

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter regler om, hvilke fag og niveauer der kan indgå i kursets udbud af valgfag.

Stk. 5. Undervisningsministeren kan godkende, at kurset udbyder undervisning i nye valgfag.

§ 11. På hf-enkeltfag skal kurset udbyde undervisning i fag og faggrupper på gymnasialt C-, B- og A-niveau, en større skriftlig opgave og et skriftligt eksamensprojekt eller som alternativ et tværfagligt projekt knyttet til fagene i kultur- og samfundsfaggruppen eller den naturvidenskabelige faggruppe, jf. § 9, stk. 1, nr. 6 og 7. Endvidere tilbydes værkstedsundervisning.

Stk. 2. Amdsrådet godkender efter kursets indstilling udbuddet af fag.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter regler om, hvilke fag og niveauer der kan indgå i kursets udbud af fag.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan godkende, at kurset udbyder undervisning i nye fag.

§ 12. Dele af undervisningen kan tilrettelægges som ekskursioner mv.

§ 13. Dele af undervisningen kan foregå ved en udenlandsk uddannelsesinstitution for kursis-

ter, der har tilmeldt sig en særlig ordning, hvor dette på forhånd er planlagt. Undervisningen kan være forlagt til udlandet i et semester eller efter særlig godkendelse fra undervisningsministeren i op til et år.

Stk. 2. Såfremt en kursist trods tilmelding ikke deltager i opholdet ved en udenlandsk uddannelsesinstitution, påhviler det kurset at sørge for, at kursisten uden forsinkelse kan fortsætte i den ordinære uddannelse på det kursus, hvor kursisten allerede er optaget, eller på et andet kursus.

§ 14. Kurset tilbyder kursisterne individuel rådgivning og vejledning om gennemførelse af uddannelsen.

Stk. 2. Kursets leder skal mindst en gang pr. semester drøfte forhold vedrørende det enkelte hold eller den enkelte kursist med kursistens lærere.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om rådgivning og vejledning.

§ 15. Undervisningen skal tilrettelægges, så kursisterne gennem hele uddannelsesforløbet møder variation og progression i arbejdsformerne.

Stk. 2. Undervisningen skal løbende evalueres, så kursister og lærere informeres om kursisternes udbytte af undervisningen. Undervisningsministeren fastsætter regler om intern evaluering til vurdering af kursisternes kompetenceudvikling.

§ 16. Kurset giver efter ansøgning kursisterne merit for undervisning og prøveafleggelse i fag, når kursisterne inden optagelse på uddannelsen har afsluttet faget på tilsvarende eller højere gymnasialt niveau.

Stk. 2. Kurset kan endvidere efter ansøgning give en kursist merit, herunder ved substitution, for undervisning eller prøve, der er gennemført før optagelsen på uddannelsen eller gennemført som en del af undervisningen, jf. § 13, stk. 1, når forløbet efter kursets vurdering kan erstatte dele af undervisningen i uddannelsen.

Stk. 3. For kursister, der har fået merit efter stk. 1 eller stk. 2, kan kurset tilrettelægge særlige forløb, som kan være kortere end et sædvanligt 2-årigt hf-forløb.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om merit, herunder om kriterier for, hvilke fag der berettiger til merit, og i hvilket omfang meritgivende fag kan indgå i en samlet eksamen.

§ 17. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om uddannelsens indhold og omfang, organisering og tilrettelæggelse, herunder regler om fags og faggrupperes mål, indhold og omfang på forskellige niveauer.

Kapitel 4

Mødepligt, aktiv deltagelse, oprykning mv.

§ 18. Kursisterne har mødepligt og pligt til at deltage aktivt i undervisningen.

Stk. 2. Kursets leder er forpligtet til at gribe ind over for kursisters fravær. Reglerne herom fastsættes i kursets studie- og ordensregler, jf. § 19.

§ 19. Kursets leder fastsætter studie- og ordensregler for kurset, jf. dog stk. 3. Lederen gør kursisterne bekendt med studie- og ordensreglerne.

Stk. 2. Kursisterne har pligt til at følge studie- og ordensreglerne. Kursets leder træffer afgørelse om iværksættelse af sanktioner over for kursister, der ikke følger kursets studie- og ordensregler.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om studie- og ordensreglerne, herunder om iværksættelse af sanktioner over for kursister, der ikke følger studie- og ordensreglerne.

§ 20. Kursets leder kan i særlige tilfælde nægte en kursist oprykning til 2. hf, hvis det vurderes, at kursisten ikke har opnået et tilstrækkeligt udbytte af det hidtil gennemførte undervisningsforløb. Det er en nødvendig, men ikke tilstrækkelig forudsætning for at nægte oprykning, at kursisten har under 6,0 i gennemsnit.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om kursets leders adgang til at nægte en kursist oprykning.

Kapitel 5

Prøver og eksamen

§ 21. En højere forberedelseksamen kan aflægges som en samlet eksamen efter et 2-årigt kursusforløb eller som prøver i enkelte fag og faggrupper, der kan sammenstykkes til en samlet enkeltfagseksamen.

§ 22. En samlet hf-eksamen efter et 2-årigt kursusforløb omfatter følgende:

- 1) Prøve i de obligatoriske fag dansk, engelsk og matematik samt i et af de i § 9, stk. 1, nr. 5, nævnte fag.
- 2) En samlet mundtlig prøve i kultur- og samfundsfaggruppen og en samlet mundtlig prøve i den naturvidenskabelige faggruppe.
- 3) Prøve i 2-4 valgfag, der som minimum skal omfatte 2 fag på B-niveau eller 1 fag på B-niveau og 2 fag på C-niveau eller 1 fag på A-niveau, bortset fra engelsk, og 1 fag på C-niveau.
- 4) En bedømmelse af den større skriftlige opgave, jf. § 9, stk. 4.
- 5) Et skriftligt eksamensprojekt, jf. § 9, stk. 4.

§ 23. En samlet hf-eksamen som enkeltfagseksamen omfatter følgende:

- 1) Prøve i fagene dansk på A-niveau, engelsk på B-niveau og matematik på C-niveau.
- 2) En samlet prøve i kultur- og samfundsfaggruppen og en samlet prøve i den naturvidenskabelige faggruppe. Prøverne i faggrupperne kan erstattes af prøver i enkeltfagene historie på B-niveau og religion, samfundsfag på C-niveau og i enkeltfagene biologi, geografi og kemi alle på C-niveau.
- 3) Prøve i 3-5 valgfag, der som minimum skal omfatte 2 fag på B-niveau og 1 fag på C-niveau, eller 1 fag på A-niveau, bortset fra engelsk, og 2 fag på C-niveau.
- 4) En bedømmelse af den større skriftlige opgave, jf. § 11, stk. 1.
- 5) Et skriftligt eksamensprojekt, jf. § 11, stk. 1. Hvis der aflægges prøve i enkeltfagene i en faggruppe, erstattes eksamensprojektet af et tværfagligt projekt, der inddrager fagene fra faggruppen. Hvis der aflægges prøve i enkeltfagene fra begge faggrupper, erstattes eksamensprojektet af et tværfagligt projekt, der inddrager fagene fra en af faggrupperne efter kursistens valg.

§ 24. Kursets leder afholder prøver og udsteder bevis for prøver og eksamen.

Stk. 2. Prøverne er individuelle for hver kursist. Det gælder dog ikke prøver, hvor flere kursisters deltagelse er en forudsætning for en del af prøvens gennemførelse. Hver kursist bedømmes individuelt. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

Stk. 3. Eksamensbeviset indeholder prøvekaraktererne inden for de fastsatte rammer for en samlet hf-eksamen, en bedømmelse af den større

skriftlige opgave, det skriftlige eksamensprojekt og eventuelt, jf. § 23, nr. 5, et tværfagligt projekt. Karaktererne på eksamensbeviset indgår med forskellig vægt i eksamensresultatet.

Stk. 4. Efter bestået eksamen modtager kursisten et eksamensbevis.

§ 25. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om prøver og eksamen, herunder om udstedelse af prøve- og eksamensbevis.

§ 26. Andre end kursister kan indstille sig til prøve som selvstuderende. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler herom.

Kapitel 6

Kursets lærere

§ 27. Lærere, der underviser i henhold til denne lov, skal have undervisningskompetence (faglig og pædagogisk kompetence) i et eller flere fag inden for hf's eller gymnasiets fagrække.

§ 28. Faglig kompetence er betinget af en ved et universitet bestået kandidatexamen inklusiv speciale i et eller flere fag i hf's eller gymnasiets fagrække, jf. dog § 30 stk. 3. Ved sideordnede fag i en to-fags kombinationsuddannelse skal begge fag være inden for hf's eller gymnasiets fagrække. Det er endvidere en betingelse, at uddannelsen i sine enkeltdelen og samlet har en sådan faglig og metodisk bredde og dybde, at kandidaten kan undervise fagligt forsvarligt i relation til målene for uddannelsen.

Stk. 2. Kursets leder tildeler faglig kompetence i forbindelse med kandidatens ansættelse i en uddannelsesstilling på kurset.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om, hvilke faglige forudsætninger der skal være opfyldt som betingelse for tildeling af faglig kompetence på grundlag af en kandidatexamen efter stk. 1 eller en anden tilstrækkelig uddannelse.

§ 29. Pædagogisk kompetence opnås ved at gennemføre pædagogikum.

Stk. 2. Undervisningsministeren har ansvaret for kurser og prøver i forbindelse med pædagogikum, bortset fra sidefagsupplering på universiteterne.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om pædagogikum.

§ 30. Kursets leder på det kursus, hvor kandidaten har gennemført en uddannelsesstilling, ud-

steder bevis for undervisningskompetence jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan tildele undervisningskompetence til kandidater fra medlemsstater i Den Europæiske Union og fra lande, der er omfattet af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, hvis kandidaten har undervisningskompetence på tilsvarende niveau i det pågældende land.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om, under hvilke forudsætninger og på hvilke betingelser personer, der ikke har den i §§ 28 og 29 nævnte faglige eller pædagogiske kompetence, eller som ikke har gennemført en uddannelsesstilling, kan opnå undervisningskompetence og undervise i henhold til denne lov.

Kapitel 7

Kursets leders pædagogiske opgaver og ansvar

§ 31. Lederen af kurset har det pædagogiske ansvar for kursets undervisning, prøver og eksamen over for undervisningsministeren.

Stk. 2. Lederen af kurset leder og fordeler det pædagogiske arbejde mellem kursets ansatte.

Stk. 3. Lederen af kurset træffer alle konkrete afgørelser vedrørende kursisterne, medmindre andet følger af denne lov eller regler fastsat i medfør heraf.

Kapitel 8

Tilsyn, kvalitetssystem og klage

§ 32. Undervisningsministeren har det overordnede ansvar for og fører tilsyn med undervisning, prøver og eksamen i henhold til denne lov.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan give pålæg til kursets leder i pædagogiske anliggender.

§ 33. Kursets leder fastlægger et system til kvalitetsudvikling og resultatvurdering i forbindelse med uddannelsen og undervisningen.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler herom.

§ 34. Undervisningsministeren kan indhente alle nødvendige oplysninger fra kurserne om uddannelserne, kursisterne, personalet, herunder foranstalte besøg på kurserne, bl.a. med henblik på gennemførelse af tilsyn og udarbejdelse af statistik, og kan fastsætte nærmere regler herom.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om elektronisk kommunikation mellem institutionen og Undervisningsministeriet, her-

under om form og format og om anvendelse af digital signatur i forbindelse med aflevering af oplysninger. Ministeren kan endvidere fastsætte krav til kontrol- og sikkerhedsforanstaltninger.

§ 35. En kursist kan klage til undervisningsministeren over kurssets leders afgørelser i pædagogiske anliggender, inden 2 uger fra afgørelsen er meddelt kursisten, jf. dog stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter regler om klager over og omgørelse af trufne afgørelser i forbindelse med prøver og eksamen.

Kapitel 9

Forskellige bestemmelser

§ 36. Handicappede kursister, der har behov for specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand, skal have tilbud herom.

Stk. 2. Kurssets leder kan i helt særlige tilfælde tilrettelægge det 2-årige forløb over 3 år for kursister, der på grund af handicap er forhindret i at følge undervisningen på normal vis.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler herom, herunder om tilpassede prøve- og eksamensforløb.

§ 37. Kursister, der midlertidigt på grund af sygdom ikke kan følge den almindelige undervisning, skal have tilbud om sygeundervisning.

Stk. 2. Kurssets leder kan i helt særlige tilfælde tilrettelægge det 2-årige forløb over 3 år for kursister, der på grund af alvorlig sygdom i længere tid er forhindret i at deltage i undervisningen på normal vis.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om sygeundervisning, jf. stk. 1, herunder om kurssets pligt til at rette henvendelse til kursisten, samt om tilpassede prøve- og eksamensforløb, jf. stk. 2.

§ 38. Kurset tilbyder kursisterne frivillig undervisning.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

§ 39. Der skal etableres et sammenhængende tilbud af gymnasiale suppleringskurser (GSK) mellem de gymnasiale uddannelser og videregående uddannelse med et fagtilbud og undervisningsforløb, der kan målrette og styrke overgangen til videregående uddannelser. De nærmere

regler herom fastsættes i henhold til § 43 i lov om uddannelsen til studentereksamen.

Stk. 2. Der skal etableres særlige gymnasiale indslusningskurser med fagpakker i 1-årige forløb (GIF) for tosprogede kursister, der i deres hjemland har aflagt en eksamen, der kan sidestilles med en dansk gymnasial uddannelse. De nærmere regler herom fastsættes i henhold til § 44 i lov om uddannelsen til studentereksamen.

§ 40. For at fremme forsøgsarbejde og pædagogisk udviklingsarbejde kan undervisningsministeren fravige lovens bestemmelser. Det er en betingelse, at forsøgene eller udviklingsarbejdet ikke forringer kursisternes muligheder for at gøre brug af deres højere forberedelseksamen som grundlag for videre studier eller af deres rettigheder i anden henseende.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fravige bestemmelserne i denne lov, hvis et kursus tilbyder undervisning, der sigter mod en tilsvarende international eksamen, som er adgangsgivende til videregående uddannelser i Danmark.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan gøre undtagelser fra loven for en enkelt kursist, hvor helt særlige forhold gør sig gældende.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan yde tilskud til forsøgs- og udviklingsarbejde, til efteruddannelse og eventuelt til andre formål.

§ 41. Undervisningsministeren kan godkende, at det 2-årige hf kan tilrettelægges som et 3-årigt forløb med supplerende kompetence i kombination med søfartsuddannelsen og landbrugsuddannelsen.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan godkende, at det 2-årige hf tilrettelægges som et 3-årigt forløb for idrætsudøvere, som ud over de sædvanlige optagelsesbetingelser opfylder de idrætslige kriterier, der er opstillet af Institutionen til Fremme af Eliteidræt (TEAM Danmark), og for kursister, der er optaget på Musikalsk Grundkursus (MGK) eller tilsvarende kursus i billedkunst.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om de særligt tilrettelagte forløb efter stk. 1 og 2, herunder om tilpassede prøve- og eksamensforløb.

§ 42. Undervisningsministeren nedsætter et Råd for de Gymnasiale Uddannelser, der er rådgivende for ministeren i alle spørgsmål om de gymnasiale uddannelser, herunder om uddannelsen til højere forberedelseksamen. De nærmere

re regler herom fastsættes i henhold til § 47 i lov om uddannelsen til studentereksamen.

Kapitel 10

Krafttrædelsesbestemmelser- og overgangsbestemmelser

§ 43. Loven træder i kraft den 1. august 2005, jf. dog stk. 2, og har virkning for de kursister, der påbegynder uddannelsen den 1. august 2005 eller senere, jf. dog stk. 3 og 4.

Stk. 2. Lovens kapitel 2 om optagelse træder i kraft den 1. januar 2005.

Stk. 3. Kursister, der har påbegyndt det 2-årige hf-forløb i 2003 eller 2004, skal i perioden til og med sommereksamensterminen, inkl. sygeeksamen, i 2007 aflægge en samlet hf-eksamen efter de hidtil gældende bestemmelser i kapitel 1 i lov om kursus til højere forberedelseseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning for voksne m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 179 af 15. marts 2002, med senere ændringer, og regler fastsat med hjemmel heri. For disse kursister gennemføres prøver og eksamen efter de hidtil gældende bestemmelser, dog således at de studie- og ordensregler, som kursets leder fastsætter for kurset efter denne lovs § 19, stk. 1, finder anvendelse for disse kursister med undtagelse af fraværs- og oprykningsregler. Undervisningen finder indtil sommeren 2006 sted efter de hidtil gældende regler. Efter dette tidspunkt gives undervisningen efter reglerne i denne lov. Kursister, der har påbegyndt uddannelsen før den 1. august 2005, men som ikke har afsluttet uddannelsen inden den 1. august 2006, aflægger prøve som selvstuderende.

Stk. 4. Enkeltfagskursister, der i sommereksamensterminen, inkl. sygeeksamen, i 2005 har aflagt prøve i et eller flere fag til en samlet hf-eksamen, kan indtil sommereksamensterminen, inkl. sygeeksamen, i 2007 vælge at aflægge en

samlet hf-eksamen efter reglerne i lov om kursus til højere forberedelseseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning for voksne m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 179 af 15. marts 2002 med senere ændringer, og regler fastsat med hjemmel heri, idet undervisningen i de enkelte fag indtil sommeren 2006 gives efter de hidtil gældende regler. Efter dette tidspunkt gives undervisningen i de enkelte fag efter reglerne i denne lov. Kursister, der har påbegyndt undervisningen i et fag før den 1. august 2005, og som ikke har aflagt prøve inden den 1. august 2006, aflægger prøve som selvstuderende.

Stk. 5. Institutioner, der tilbyder undervisning efter de nugældende regler, jf. stk. 3 og 4, skal foretage indberetning af oplysninger om kursister, rektor/forstander og lærere samt om undervisning ved institutionen i henhold til bekendtgørelse nr. 640 af 28. juni 1994 om Gymnasieafdelingens Indberetnings Administration.

Stk. 6. Undervisningsministeren kan i helt særlige tilfælde tillade, at enkelte kursister, der i sommereksamensterminen, inkl. sygeeksamen, i året 2005 har aflagt mindst én prøve efter de regler, der er nævnt i stk. 4, aflægger prøve efter disse regler efter sommereksamensterminen, inkl. sygeeksamen i 2007, som selvstuderende.

Stk. 7. Regler, der er fastsat med hjemmel i den hidtil gældende lov om kursus til højere forberedelseseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning for voksne mv., forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler fastsat i medfør af denne lov eller lov om institutioner for uddannelsen til højere forberedelseseksamen.

§ 44. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Baggrunden for lovforslaget

De gymnasiale uddannelser indtager en central placering i det danske uddannelsessystem mellem folkeskolen og de videregående uddannelser, såvel korte, mellemlange som lange videregående uddannelser. Uddannelserne tiltrækker i dag et bredt udsnit af unge og – for hf's vedkommende – også voksne.

Den rolle skal fastholdes, men kvaliteten i uddannelserne og fagligheden skal styrkes og fornyes i overensstemmelse med de behov og krav, der følger af ændringerne i samfundet.

Omfattende og hastige forandringer i teknologi og videnskab skaber nye videns- og færdighedsområder, som skal medtænkes i mål og rammer for uddannelserne, fagene og undervisningen, og som øger behovet for at udvikle evner til at arbejde selvstændigt, både individuelt og i team, og på tværs af fag og fagområder. En øget internationalisering inden for teknologi, økonomi, videnskab, kultur og uddannelse indebærer også, at omlægninger af uddannelserne, udvikling af ny faglighed og relevante kompetencer, som matcher behovene i et videnssamfund, er helt afgørende for, at Danmark kan være i front.

Derfor er en reform af de gymnasiale uddannelser helt afgørende for at kunne gennemføre en styrkelse af det samlede uddannelsessystem.

På den baggrund – og efter indgående drøftelser mellem Folketingets partier – er der den 28. maj 2003 indgået aftale mellem regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti om reform af de gymnasiale uddannelser.

Reformen følger op på regeringens redegørelse om de gymnasiale uddannelser, nr. R 5 fra januar 2003, til Folketinget.

Reformen bygger også på inspiration og indhentede erfaringer fra hhv. Udviklingsprogrammet for fremtidens ungdomsuddannelser fra 1999 og det omfattende

hf-forsøgsarbejde, der har været gennemført siden 1997.

Det faglige niveau, samarbejdet mellem fagene og en bredere almindelig styrkes med reformen ved at ophæve den nuværende ordning for det almene gymnasium (»valggymsiet«), der er opdelt i en sproglig og en matematisk linje, hvor eleverne ud over obligatoriske fag vælger 3-4 valgfag. Ordningen har bl.a. betydet, at fagene står for isoleret i forhold til behovet for samarbejde på tværs af fagene.

Desuden lægges der vægt på styrket faglighed og progression samt på øget samspil mellem fagene i alle de gymnasiale uddannelser, og der indføres fælles struktur for det almene gymnasium og de erhvervs-gymnasiale uddannelser.

Hf-uddannelsen fornyes indholdsmæssigt, og fagligheden skal i langt højere grad end nu bygge på sammenhænge mellem fagene.

For de gymnasiale uddannelser under ét styrkes og fornyes almindelsen. Almindelse og viden kan ikke skilles ad i de gymnasiale uddannelser. Viden skal give almindelse et indhold, og almindelse skal placere viden i en sammenhæng, som viden om de enkelte fagområder i sig selv ikke giver. Med den hastige samfundsudvikling er der brug for at besinde sig på skolens begreb om almindelse, således at det afspejler de centrale temaer for mennesker i det 21. århundrede. Traditionelt har almindelsen i det almene gymnasium og hf overvejende været humanistisk i sin orientering. Den eksisterende tilgang til almindelse skal fastholdes og uddybes. Det er imidlertid afgørende for fremtidens demokratiske beslutningsprocesser, at borgerne får en øget forståelse for den samfundsfaglige og den naturvidenskabelige og teknologiske udvikling. Derfor skal disse aspekter have en styrket position i dannelsesdimensionen i de gymnasiale uddannelser.

Dette lovforslag har til formål at gennemføre den del af reformen, der vedrører uddannelsen til højere forberedelseseksamen (hf). Forslaget fastlægger formålet med uddannelsen, optagelseskravene og de grundlæggende krav til uddannelsens indhold, prøver

og eksamen mv. Lovforslaget skal ses i sammenhæng med de samtidigt fremsatte lovforslag om uddannelserne til studentereksamen (stx), højere handelseksamen (hhx) og højere teknisk eksamen (htx) samt lovforslaget om ændringer af lovgivningen som følge af reformen af de gymnasiale uddannelser.

Reformen berører ikke de eksisterende institutionelle rammer for de gymnasiale uddannelser. En samlet og endelig plan for de institutionelle vilkår for specielt almene gymnasier og hf-kurser afventer resultatet af de beslutninger, der skal træffes i forlængelse af rapporten fra den af regeringen nedsatte strukturkommission.

2. Målene med reformen

Den samlede reform af de fire gymnasiale uddannelser - det almene gymnasium, højere handelseksamen, højere teknisk eksamen og højere forberedelseseksamen - skal tjene tre overordnede mål.

Uddannelsernes studieforberevende funktion skal styrkes. Derfor skal der lægges større vægt på fagligheden i uddannelserne og på studenternes og hf'ernes reelle studiekompetence, dvs. på deres muligheder for at gennemføre en videregående uddannelse.

De forskellige uddannelsers almindelige funktion skal opdateres og udbygges. Derfor skal der foretages en indholdsmæssig fornyelse af fagene, der skal stilles krav om øget samspil mellem fagene, og naturvidenskabelige dimensioner skal have en mere markant plads i det almene gymnasium og i hf.

De fire uddannelser skal fortsat have hver sin klare profil, der understreges gennem de særlige bestemmelser herom i formålsbestemmelserne, gennem fagrække og indhold. Uddannelserne skal tage udgangspunkt i de unges forudsætninger og interesser og vil udgøre valgmuligheder, der bidrager til at motivere, engagere og aktivere de unge og dermed styrke deres faglige udbytte. Flexibiliteten mellem de enkelte uddannelser skal øges. Derfor skal de 3-årige uddannelser opbygges med fælles struktur, og der skal være valgfag på tværs af alle fire uddannelser.

Reformen får virkning fra og med skoleåret 2005/06.

3. Formålet med de gymnasiale uddannelser

Alle fire gymnasiale uddannelser giver adgang til alle videregående uddannelser, men muligheden for optagelse på en videregående uddannelse er på samme måde som i dag afhængig såvel af den enkelte elevs eller kursists valg af fag og niveauer som af den pågældende videregående uddannelses specifikke krav til den adgangsgivende eksamen.

De 3-årige gymnasiale uddannelser og det 2-årige hf er ligeværdige uddannelser med fælles grundlæggende karakteristika for en gymnasial uddannelse for unge. Formuleringen af formålet med hf skal dog samtidig være dækkende for voksne, der gennemfører hf som enkeltfag. Derfor kan formålsbestemmelser for de fire uddannelser ikke være fuldt ud identiske. Men det skal afspejles i det overordnede formål for uddannelserne, at de alle er studieforberevende og giver grundlag for videregående uddannelse.

Med reformen koordineres formålsbestemmelserne for de fire gymnasiale uddannelser, så både ligheder og forskelle fremhæves. Formålsbestemmelserne skal på samme tid tilgodese kravet om en klar profil for hver af de enkelte uddannelser og behovet for øget fleksibilitet mellem uddannelserne.

Formålsbestemmelserne består således af en indledende tekst, der er fælles for alle fire gymnasiale uddannelser, en tekst, der er fælles for de gymnasiale ungdomsuddannelser, samt en efterfølgende profilering af den enkelte uddannelse.

Formålsbestemmelsen for hf-enkeltfag skal afspejle, at denne ordning har en tydelig voksenprofil, der klart adskiller den fra de gymnasiale ungdomsuddannelser, ligesom formålsbestemmelsen for studenterkursus, skal understrege, at uddannelsen har en særlig ungdoms- og voksenprofil og en særlig tilrettelæggelse.

4. Fælles for de fire gymnasiale uddannelser

4.1. Optagelse til de gymnasiale uddannelser

For at sikre, at de fire gymnasiale uddannelser fremtræder som ligeværdige tilbud, skal indgangsniveauet være ens, og de faglige adgangskrav (herunder aflagt afgangsprøve fra folkeskolen i dansk, matematik, fysik/kemi/biologi, engelsk og 2. fremmedsprog) skal være på samme niveau.

Overgangen fra folkeskolen til en gymnasial uddannelse skal være tydelig og mærkbar. Det er et fælles ansvar for den afleverende og den modtagende skole at medvirke til en god afvikling af overgangen. Den uddannelsesplan, som eleven udarbejder i folkeskolen, skal bl.a. indeholde mål for elevens uddannelse efter folkeskolen, og skolen og Ungdommens Uddannelsesvejledning skal forholde sig til disse mål.

Der findes ikke en samlet evaluering af, hvordan ordningen med uddannelsesplaner fungerer i praksis. Undervisningsministeren tager initiativ til en evaluering af ordningen med henblik på, at uddannelsesplaner udvikles til et forpligtende og informativt redskab

i overgangen mellem folkeskole og ungdomsuddannelse.

4.2. Uddannelsernes mål

Målet med hver af de gymnasiale uddannelser er at give eleverne og kursisterne mulighed for at forberede sig til videregående uddannelse, og at de herved tilegner sig almindelig viden og kompetencer i overensstemmelse med uddannelsens profil. Eleverne og kursisterne skal opnå almindelig og studiekompetence gennem uddannelsens faglige bredde og dybde i kombination med samspillet mellem fagene.

Uddannelsen skal udvikle elevernes og kursisternes fortrolighed med forskellige arbejdsformer og evne til at fungere i et studiemiljø, hvor krav til selvstændighed, samarbejde og sans for at opsøge viden og samarbejds miljøer har stor betydning.

Hensigten er at stimulere elevernes og kursisternes virkelyst og opfindsomhed samt at udvikle de faglige og personlige kompetencer gennem undervisnings- og arbejdsformer, der udfordrer deres kreative og innovative evner. Stærk og kreativ faglighed er en forudsætning for opfindsomhed og indsigtfuld innovation.

En ny struktur med øget vægt på samspil mellem fagene i uddannelsen vil understøtte målene med uddannelserne.

4.3. Faglige mål

Der skal fastholdes en national standard for hver af de gymnasiale uddannelser. En national standard er vigtig, fordi de gymnasiale uddannelser giver adgang til videregående uddannelser, og eksamensresultaterne anvendes konkret ved optagelsen til disse uddannelser. Det indebærer, at et givet resultat af en gymnasial uddannelse bør være udtryk for samme faglige niveau, uanset hvor i landet uddannelsen er gennemført. Den nationale standard sikres bl.a. gennem centralt fastsatte mål og gennem nationale prøver og eksamen.

De centralt fastsatte mål for, hvad eleverne og kursisterne skal vide og kunne i de enkelte fag - og i de forløb, der bygger på samspil mellem fagene, skal gøres klarere og udformes, så der bliver sammenhæng med de netop vedtagne ændringer af folkeskolen. Målene skal være tydelige, forpligtende og direkte anvendelige til styring af undervisningen. Især lægges der vægt på tydelige mål for de helt centrale dele af fag- og stofområderne.

Fagene skal således være styret af præcise mål og ikke af abstrakte og meget almene mål. Det vil være karakteristisk for målformuleringerne, at de klart markerer *undervisningens niveau* (C-, B- eller A- niveau), tydeligt markerer et *bestemt indhold* på et passende

konkretniveau og præcist udtrykker de *vrderingskriterier*, som man kan bedømme en elevs eller kursists faglige standpunkt efter.

Overordnet er målene elevernes og kursisternes almindelig og faglige kompetencer. Med begrebet almindelig menes her det faglige stof eller indhold, den fælles referenceramme, som samfundet finder det væsentligt, at de kommende studenter og hf'ere besidder. Der vil således blive lagt stor vægt på at beskrive kernestoffet i fagene, hvorimod det overlades til den enkelte lærer i samarbejde med sine elever/kursister at supplere dette stof med temaer og emner, som sammen med det centralt fastsatte kernestof honorerer målene for faget. Der gives derfor større frihed for de enkelte skoler og kurser, lærere samt elever og kursister til inden for visse, centralt fastsatte rammer selv at bestemme, hvordan undervisningen - såvel indhold som form - skal gennemføres for bedst muligt at realisere målene. I erkendelse af, at eleverne og kursisterne er forskellige, skal der være plads til at benytte forskellige veje. Samtidig skal det dog pointeres, at der ikke findes et pædagogisk mål uden et indhold, ligesom der ikke findes et pædagogisk indhold uden en målsætning. Mål og indhold hører uadskilleligt sammen.

Med begrebet kompetence rettes blikket mod det, som eleverne og kursisterne har brug for med henblik på virkeligheden uden for skolen, herunder de videregående uddannelser. Der vil altså være fokus på, hvad eleverne og kursisterne rent faktisk er i stand til på baggrund af den faglige viden, de har opbygget gennem undervisningen.

Klare mål stiller øgede krav til en mere systematisk intern evaluering af målopfyldelsen. Evalueringen skal sikre, at eleven og kursisten får en klar tilbagemelding om egne styrker, svagheder og fremskridt, ligesom den giver læreren mulighed for at vurdere effekten af undervisningen.

Det faglige niveau i et givet fag skal være ens på tværs af de gymnasiale uddannelser, men det faglige indhold afpasses naturligvis efter profilen for den uddannelse, som faget indgår i. Eksempelvis vil et A-niveau i dansk være udtryk for ækvivalente faglige mål, selv om faget kan været tonet i forskellige retninger afhængigt af, hvilken gymnasial uddannelse faget indgår i.

4.4. Den nationale standard sikres bl.a. gennem prøver og eksamen

I de nuværende gymnasiale uddannelser er der med få undtagelser - herunder den større skriftlige opgave - reelt kun to prøveformer: Skriftlige og mundtlige

enkeltfaglige, individuelle prøver. Disse prøveformer er ikke isoleret set egnede til at evaluere, i hvilket omfang de ændrede tilrettelæggelses- og undervisningsformer og det øgede samspil mellem fagene vil bevirke, at eleverne og kursisterne opnår en styrket faglighed og en øget studiekompetence, og i hvilket omfang eleverne og kursisterne når de fastsatte faglige mål.

De eksisterende prøveformer suppleres derfor med nye. Den enkelte elev og kursist skal møde flere prøveformer end i dag, således at opnåelsen af de forskellige kompetencer, der indgår i uddannelsen, dokumenteres. Den samlede eksamen for en elev eller kursist skal således afspejle, at eleven eller kursisten har mødt en bred vifte af forskellige prøveformer under uddannelsen. Den variation i prøveformerne, der skal tilstræbes, sker bl.a. på baggrund af erfaringerne med Udviklingsprogrammet for fremtidens ungdomsuddannelser. Der er således ikke tale om hverken at forøge antallet af prøver eller at forlade de nuværende prøveformer, men at der tilføjes nye prøveformer, så dokumentationen af den enkelte elevs og kursists viden og kunnen bliver væsentligt mere nuanceret end i dag. Der skal fortsat skulle ske en individuel bedømmelse af den enkelte elev og kursist.

Prøveformerne er som i dag centralt fastsat, medmindre undervisningsministeren træffer anden beslutning vedrørende de mundtlige prøver. Den nærmere udformning udmøntes i bekendtgørelser.

Der udarbejdes fælles eksamensbestemmelser for de fire gymnasiale uddannelser, således at der – i modsætning til i dag – bliver samme regler for udregning af eksamensgennemsnit (idet karaktererne vægtes efter fagenes niveau), samme vilkår for tilladte hjælpemidler ved prøverne, samme adgang til syge- og omprøver mv.

4.5. Nye arbejdsformer – aktiv deltagelse

Reformens hovedsigte - at styrke fagligheden, almindelsen og elevernes og kursisters reelle studiekompetence - realiseres ved bl.a. at inddrage nye arbejdsformer, fx projektarbejde, hvor eleverne og kursisterne mere selvstændigt fordyber sig i en problemstilling, og virtuelle arbejdsformer. Disse nye samarbejdsformer stiller øgede krav til elevernes og kursisters aktive deltagelse i undervisningen og til deres ansvarlighed.

Der skal lægges vægt på en styrkelse af studiemiljøet, bl.a. gennem udvikling af værkstedsundervisning, tutorordninger og lektiecafé mv., for at styrke grundlaget for, at alle elever og kursister opnår et godt fagligt udbytte, herunder også elever og kursister fra miljøer uden tradition for boglige og teoretiske studier.

Elever og kursister i de gymnasiale uddannelser har mødepligt, og deres fremmøde og aktive deltagelse er grundlæggende forudsætninger for at kunne realisere reformens sigte med hensyn til nye arbejdsformer og samspil mellem fagene.

Undersøgelser af omfanget af elever og kursisters fravær viser, at en stor del har en forsømmelsesprocent, som ligger omkring de centralt fastsatte grænser for, hvornår rektor er forpligtet til at gribe ind over for henholdsvis en elevs eller kursists samlede fravær og fravær i et enkelt fag. Niveaueet for fravær skal derfor bringes ned.

Øget fokus på bl.a. løbende intern evaluering, test og screening kan medvirke til at sætte elevernes og kursisters fremmøde og aktive deltagelse i centrum og være med til at nedbringe fraværet.

De nuværende bestemmelser om mødepligt suppleres derfor med krav til den enkelte elev og kursist om at deltage aktivt i undervisningen, herunder at aflevere skriftlige opgaver, der både kvantitativt og kvalitativt lever op til de krav, der er fastsat af kurset og faglæreren.

Skolens leder får en forpligtelse til at sikre, at der reageres tidligt på elevs og kursisters forsømmelser, og at de får den fornødne vejledning, herunder at de bliver gjort opmærksom på skolens støttetilbud.

Samtidigt ophæves de nuværende centralt fastsatte grænser for, hvornår en rektor eller forstander er forpligtet til at gribe ind over for fravær i det almene gymnasium og hf, således at der bliver ens regler for alle fire gymnasiale ungdomsuddannelser.

De enkelte skoler og kurser fastsætter nærmere regler om mødepligt og fravær i deres studie- og ordensregler, og eleverne og kursisterne gøres bekendt hermed. Undervisningsministeriet vil udarbejde en vejledning, som skoler og kurser kan gøre brug af, når de skal udarbejde de lokale studie- og ordensregler.

Efter de eksisterende regler i det almene gymnasium og hf skal rektor rådgive de enkelte elever og kursister på baggrund af deres standpunkt, herunder bl.a. om en elev eller kursist efter rektors vurdering bør gå en klasse om eller helt forlade uddannelsen. Det er imidlertid eleven eller kursisten selv, der træffer beslutning om oprykning til næste klassetrin. Eleverne og kursisterne kan dermed tilsidesætte et råd om eventuelt at gå ud eller gå et klassetrin om. En lang række erfaringer fra skoler og kurser vidner om, at elever og kursister, der har modtaget et sådant råd, sjældent følger rådet, men ofte melder sig ud senere.

Reglerne - i bekendtgørelsesform - ændres, så oprykning til næste klassetrin betinges af et tilstrækkeligt udbytte af det hidtil gennemførte undervisnings-

forløb. Rektor/kursets leder tillægges beføjelse til i særlige tilfælde at forhindre oprykning, hvis elevens eller kursistens gennemsnit er mindre end 6,0 i gennemsnit ved skoleårets afslutning.

5. Reformen af uddannelsen til højere forberedelseksamen

5.1 Hovedformål med reformen

Det 2-årige hf henvender sig til unge, der ønsker en gymnasial uddannelse med en tilgang, der i højere grad end de øvrige gymnasiale uddannelser kombinerer det teoretiske stof med en praksis- og anvendelsesorienteret faglighed.

Det er et væsentligt mål med det nye hf at forbedre kursisternes reelle studiekompetence. Det skal ske gennem en indholdsmæssig fornyelse, gennem præcisering af målene med undervisningen, gennem ændringer i arbejds-, tilrettelæggelses- og evalueringsformer samt gennem en faglighed, der i langt højere grad end hidtil bygger på sammenhæng mellem fagene. Denne sammenhæng og en bredere perspektivering af fagligheden udmøntes i et formaliseret samarbejde mellem fag i faggrupper samt gennem krav og timeramme til projektforbud. Målene herfor har lighedspunkter med kravene til almen studieforberedelse i det almene gymnasium.

Hf-enkeltfag skal opretholdes som et tilbud, der er rettet mod de voksne og deres behov for at udbygge deres kvalifikationer set i lyset af målsætningen om livslang læring. Uddannelsens fleksibilitet skal derfor styrkes, således at de voksne kursister langt nemmere kan kombinere arbejde, familie og fritidsinteresser med uddannelse. Hf's voksenprofil understøttes af den anvendelses- og praksisorienterede faglighed, som, sammenholdt med de nye krav om faglig målstyring, giver større muligheder end i dag for at imødekomme de voksnes interesser og behov i undervisningen.

De nuværende regler om optagelse på hf bibeholdes, idet der dog vil blive stillet krav om aflæggelse af prøve i flere fag end i dag, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 6.

Hf giver - som de tre 3-årige gymnasiale uddannelser - grundlæggende kompetence til optagelse på enhver videregående uddannelse, afhængigt af den enkelte hf-kursists valg af fag og den pågældende videregående uddannelses specifikke krav til den adgangsgivende eksamen.

Det nye hf er nærmere beskrevet nedenfor pkt. 6.

5.2. Det 2-årige hf i dag

Fra midt i 90'erne har der kunnet konstateres voksende problemer med hf-uddannelsen, især med den 2-årige samlede uddannelse, der fortrinsvis søges af unge, der enten kommer direkte fra 10. klasse eller har forladt grundskolen eller 10. klasse 1-2 år tidligere.

Der er opstået uoverensstemmelse mellem hf-kursisternes ønsker og behov og uddannelsens indhold og struktur, hvilket har resulteret i svigtende motivation, ringe arbejdsindsats og relativt stort frafald blandt kursisterne.

Der har i den nuværende hf-struktur vist sig for få muligheder for at tage hensyn til den brede sociale rekruttering og den meget heterogene kursistgruppe, der er - og altid har været - et særkende for hf.

Hf er i det faglige indhold kommet til at ligne gymnasiet for meget samtidig med, at der har vist sig generelle problemer med det faglige niveau i det 2-årige hf. Niveauproblemerne skyldes dels kursisternes generelt lavere indgangsniveau sammenlignet med eleverne i de øvrige gymnasiale uddannelser og dels det kortere uddannelsesforløb, 2 år mod 3 år i gymnasiet, hhx og htx. Hertil kommer yderligere det lave timetal i 2. år på ca. 25 ugentlige lektioner à 45 min. mod ca. 30-31 lektioner i de øvrige gymnasiale uddannelser.

Ganske særligt har der været problemer med niveauet i hf's danskfag, der har status som gymnasialt A-niveau, selv om faget kun har 2/3 af det antal undervisningstimer, faget har i de andre gymnasiale uddannelser.

Endelig viser statistikken, at der fx for jurastudiets bachelordel kun er 45 pct. af de studerende med en hf-eksamen, der fuldfører studiet, mod 80 pct. af de matematiske studenter og 66 pct. af de sproglige studenter.

På baggrund af disse problemfelter foranledigede daværende undervisningsminister Ole Vig Jensen i 1997, at et omfattende forsøgs- og udviklingsarbejde blev iværksat på landets hf-kurser. Samtidig nedsatte Undervisningsministeriet en ekstern evalueringsgruppe til at følge de væsentligste forsøg tæt og inddrage erfaringer og resultater fra alle forsøgsrapporter. Evalueringsgruppen har løbende rapporteret om udviklingen i forsøgsarbejdet, og alle hidtidige erfaringer peges entydigt på behovet for en gennemgribende revision af uddannelsen.

Forsøgsrunden er afsluttet, og evalueringsgruppen for de 2-årige kurser har fremlagt 1. og 2. del af sin afsluttende rapport "På vej mod et nyt hf" i henholdsvis februar 2001 og november 2001. Såvel disse rapporter som resultater og erfaringer fra de gennemførte forsøg

i det hele taget giver et godt grundlag for at gennemføre en hf-reform.

5.3: Den studieforberevende enkeltfagsundervisning til hf i dag

I hf-enkeltfagsundervisningen har der været problemer af en anden karakter end på det 2-årige hf.

Der har vist sig behov for en større fleksibilitet i tilrettelæggelsen af undervisningen, ikke mindst på grund af de seneste års ændringer i deltagerprofilen hen imod et større antal unge kursister og et større antal erhvervsaktive.

Andelen af kursister, der gennemfører undervisningen, udgør kun 58 pct., idet 46 pct. af dem, der påbegynder undervisningen, afslutter med prøve, mens 12 pct. afslutter uden prøve.

Endelig kan det konstateres, at andelen af kursister, der fortsætter på hf efter at have kvalificeret sig hertil ved at gennemføre kurser i almen voksenuddannelse (avu) er yderst beskedne, ca. 10 pct.

Med baggrund i først og fremmest disse problemkredse blev der i skoleåret 2000/01 også på enkeltfagsområdet iværksat et omfattende forsøgs- og udviklingsarbejde. Disse forsøg har ligeledes været fulgt af en ekstern evalueringsgruppe. Evalueringsgruppen har afsluttet forsøgsrunden med rapporten "Evaluering af forsøg på hf-enkeltfag" november 2001.

6. Lovforslaget

Med dette lovforslag fornys hf-uddannelsen indholdsmæssigt, både for det 2-årige hf og hf-enkeltfag. Endvidere vil fagligheden i langt højere grad komme til at bygge på sammenhæng mellem fagene.

Hf-uddannelsens nye og selvstændige profil skal findes i ændringer i uddannelsens formål og de deraf afledte ændringer i undervisningens indhold, øget adgang til fleksibel organisering og tilrettelæggelse af undervisningen, nye prøveformer og øgede frihedsgrader for institutionerne til at kunne tilbyde et fleksibelt undervisningstilbud - afpasset kursisternes og de lokale behov.

Der lægges øget vægt på fagligheden og større frihedsgrader til at kunne indfri de nye krav om kvalitet og relevans, hvorfor der foreslås en række ændringer og forbedringer af hf-uddannelsens indhold med henblik på at give den 2-årige hf-uddannelse sin selvstændige profil i rækken af ungdomsuddannelser, jf. pkt. 6.1, om det nye 2-årige hf. Samtidig foreslås der en række ændringer i indholdet af hf-enkeltfag, så denne ordning i højere grad kan imødekomme de voksne kursisters behov, jf. pkt. 6.2, om det nye enkeltfags-hf.

Lovforslaget skal sikre undervisningsministeren den nødvendige hjemmel til at gennemføre en indholdsmæssig ændring af hf-uddannelsen. Lovforslaget fastlægger formålet med uddannelserne, optagelseskravene og de grundlæggende krav til indhold, prøver og eksamen. De øvrige elementer i reformen gennemføres administrativt inden for bemyndigelserne i lovforslaget. En stor del af indholdet i de regler, som nu foreslås indsat i loven, var tidligere bekendtgørelsesstof. De gældende bekendtgørelser vil således i vidt omfang blive erstattet af enten nye bestemmelser i loven eller nye eller ændrede bekendtgørelser. Når reformen udmøntes gennem udstedelse af en ny uddannelsesbekendtgørelse for henholdsvis 2-årigt hf og for hf-enkeltfag, vil det ske på grundlag af bl.a. de foretagne evalueringer og under inddragelse af Rådet for de Gymnasiale uddannelser m.fl.

Det foreslås, at lovforslaget træder i kraft den 1. august 2005 og får virkning for de kursister, der påbegynder uddannelsen den 1. august 2005 eller senere.

6.1 Det nye 2-årige hf

Hf giver - som de 3-årige gymnasiale uddannelser - grundlæggende kompetence til optagelse på enhver videregående uddannelse, afhængigt af den enkelte kursists valg af fag og den pågældende videregående uddannelses specifikke krav til adgangsgivende eksamen.

Reformen sikrer, at hf-uddannelsen i struktur, indhold og pædagogik får en høj grad af fleksibilitet, så undervisningen kan tilrettelægges i overensstemmelse med kursisternes meget forskellige forudsætninger og mål.

Forbedring af kursisternes reelle studiekompetence sikres ved en faglighed, der i langt højere grad end tidligere bygger på sammenhænge mellem fagene. Dette udmøntes på flere måder.

Det samlede timetal forøges, og der vil ske en styrkelse af grundfagene dansk, engelsk og matematik samt af faggrupper. Der etableres desuden et formaliseret samarbejde mellem fag i faggrupper.

De obligatoriske fag er: Dansk A, engelsk B, idræt C, matematik C og et praktisk/musisk fag C samt de to faggrupper: kultur- og samfundsfaggruppen og den naturvidenskabelige faggruppe. Kultur- og samfundsfaggruppen indeholder fagene historie B, samfundsfag C og religion C og er gennemgående i hele det 2-årige forløb. Den naturvidenskabelige faggruppe indeholder fagene biologi, geografi og kemi og afsluttes efter første år. Undervisningen fører frem til C-niveau i alle 3 fag.

Et fuldt hf-forløb består således af: Dansk A, engelsk B og historie B samt matematik, biologi, geografi, kemi, religion, samfundsfag, idræt og et praktisk/musisk fag, alle på C-niveau. Den enkelte kursist skal herudover gennemføre 2-4 valgfag, hvoraf som minimum 2 fag skal være på B-niveau eller et fag på B-niveau samt 2 på C-niveau, eller 1 fag på A-niveau (som dog ikke kan være engelsk A) og 1 fag på C-niveau. Hertil kommer en større skriftlig opgave, projektperioder, værkstedsundervisning samt en introduktionsperiode.

Ved planlægningen af undervisningen kan der tages hensyn til de vidensområder og de arbejdsformer, som hf'erne bliver mødt med på de videregående uddannelser, de typisk vælger.

Der indføres derfor mulighed for en toning af hf-uddannelsen gennem udbud af bestemte pakker af valgfag, fx under overskriften Sprog, Sundhed, Miljø eller Pædagogik, hvorved det enkelte hf-kursus får en vis frihed til at skabe sin egen profil i overensstemmelse med lokale ønsker og behov.

En sådan toning ændrer ikke hf-uddannelsens generelle studiekompetence, men skal ses som en ny mulighed for kursister, der vælger hf-uddannelsen.

På grundlag af erfaringerne fra hf-forsøgsarbejdet åbnes der mulighed for at imødekomme ønsker fra lokalsamfundet om etablering af hf-uddannelser over 3 år med supplerende kompetence i kombination med søfartsuddannelsen og landbrugsuddannelsen. Den adgang, der har været for eliteidrætsudøvere, der opfylder de idrætslige kriterier, der er opstillet af TEAM Danmark, til at udstrække et hf-forløb over 3 år, oprettholdes, jf. lovforslagets § 41.

En hf-eksamen vil efterfølgende igennem gymnasiale suppleringskurser (GSK-systemet) kunne suppleres med specifikke fag og niveauer, der stilles som adgangskrav fra videregående uddannelser.

Der oprettes i den forbindelse et særligt suppleringsstilbud med 2-3 fag på A-niveau, specielt tilrettelagt for hf'ere med henblik på at forbedre deres reelle studiekompetence til lange videregående uddannelser.

6.2. *Det nye enkeltfags-hf*

Hf-enkeltfagsundervisningen, der fortrinsvis finder sted på VUC, vil fortsat rette sig mod voksne, som fx ønsker at forbedre deres jobkvalifikationer, som ønsker en hf-fagpakke som adganggrundlag til videregående uddannelse, eller som ønsker at færdiggøre en afbrudt gymnasial uddannelse. Visse grupper af hf-enkeltfag kan danne adganggrundlag til bestemte korte og mellemlange videregående uddannelser (fx inden for pædagog- eller sundhedsområdet).

Hovedformålene med reformen af hf-enkeltfag er at give uddannelsen en klar voksenprofil, idet der udformes et nyt studieaktivitetsbegreb, der imødekommer voksnes arbejds- og livssituation, og som i højere grad bygger på studieaktivitet og deltagelse i undervisningen frem for registrering af fremmødet. Adgangen til at udbyde fleksible tilrettelæggelser lettes.

Der gives mulighed for at udbyde nye fag, og der indføres et åbent studieværksted.

Der indføres nye arbejds-, tilrettelæggelses- og evalueringsformer, som fremmer kursisternes ansvar for tilegnelsen af det faglige stof og styrker deres studiekompetence.

Endelig skal den generelle faglighed styrkes gennem nye og klare beskrivelser af de faglige mål og krav.

Undervisningen vil blive karakteriseret ved en bred vifte af forskellige tilrettelæggelsesformer. Anvendelsen af fleksible måder at tilrettelægge undervisningen på forventes at vinde frem, og fleksibiliteten kan fremmes ved øget brug af it og et større udbud af virtuelle undervisningstilbud. Ved at kombinere et åbent studieværksted med disse tilrettelæggelsesformer kan voksne få adgang til undervisningen også uden for den sædvanlige undervisningstid. Studieværkstedet vil desuden indeholde tilbud af studieintroducerende og studiemetodisk karakter, dels for at styrke kursisternes udbytte af undervisningen, dels for at styrke de studieforberedende aspekter. Et koordineret samarbejde mellem studieværkstedslærere og faglærere kan ligeledes optimere udbredelsen af åbne tilrettelæggelsesformer.

Det er desuden hensigten at lette betingelserne for at indføre nye fag, der dog først skal godkendes af Undervisningsministeriet af hensyn til at sikre det gymnasiale niveau. Samtidig etableres der mulighed for at udbyde undervisning i elementer af fag. Med en højere grad af faglig målstyring gives der endvidere større mulighed for at imødekomme de voksnes ønsker og behov, hvad angår fagenes indhold. Det bliver herved muligt for kursisterne at udvælge elementer af særlig interesse eller behov. Der skal dog kun kunne aflægges prøve, når det fulde forløb i faget er afsluttet.

Ved hf-enkeltfagsundervisningen vil alle fag fra det 2-årige hf kunne udbydes som enkeltfag og på de niveauer, som indgår i hf-eksamen, og enkeltfagsudbudet vil også omfatte elementer fra det 2-årige forløbs profil. Endvidere vil der fortsat kunne gives undervisning i fag fra gymnasiets fagrække, herunder det højeste gymnasiale niveau. Dette indebærer en generel mulighed for at tage fag på det højeste gymnasiale niveau som enkeltfag. Der vil desuden kunne ud-

bydes visse fag, som ikke forekommer på det 2-årige hf, men som har en særlig interesse for voksne kursister, fx retorik på C-niveau, filosofi på B-niveau og spansk på A-niveau.

Prøver i de enkelte fag kan fortsat efter de nærmere bestemmelser herom sammenstykkes til en samlet hf-enkeltfagseksamen, der giver generel studiekompetence til videregående uddannelser.

Sammenhængen mellem hf-enkeltfag og almen voksenuddannelse kan forbedres gennem øget lærersamarbejde med henblik på at understøtte den pædagogiske udvikling på det enkelte voksenuddannelsescenter (VUC). Desuden kan koordineret organisationsudvikling på VUC'erne fremme sammenhængen mellem de to uddannelser.

Som det fremgår ovenfor, indgår der eventuelle suppleringsbehov for de hf-uddannede i forbindelse med adgangen til videregående uddannelser, og det gælder, uanset om de har fulgt det 2-årige forløb eller et enkeltfagsforløb.

7. Et nyt GSK-system

De gymnasiale suppleringskurser (GSK) henvender sig til personer, der har afsluttet en gymnasial eksamen - og dermed har opnået generel studiekompetence til videregående uddannelse - men som mangler specifikke kompetencer (fag og/eller niveauer) i forhold til adgangskravene på den konkrete videregående uddannelse.

Der etableres et nyt sammenhængende tilbud af suppleringskurser mellem gymnasiale uddannelser og videregående uddannelser med et fagtilbud og undervisningsforløb, der kan målrette og styrke overgangen til de videregående uddannelser. Ved etableringen af det nye system skal der koordineres i forhold til prædeutiske kurser (dvs. forberedende undervisning på universiteterne i fag som kan findes i gymnasiet, men som har beskeden udbredelse) og i forhold til de særlige adgangskurser til bestemte videregående uddannelser for ansøgere, der ikke har en adgangsgivende eksamen.

Det nye GSK skal ligesom det nuværende være gratis for deltagerne. Dog skal GSK-forløb for at være gratis være påbegyndt senest den 1. oktober to år efter afslutningen af den adgangsgivende eksamen.

Adgangen til GSK er fortsat betinget af, at en adgangsgivende gymnasial eksamen er bestået. Der er adgang til alle fag og niveauer, der optræder som adgangskrav til videregående uddannelser.

Med henblik på optagelse på videregående uddannelse skal det særlige gymnasiale indslusningskursus for tosprogede (GIF) fortsat kunne udbydes som fag-

pakker i et 1-årigt suppleringsforløb for studerende, der i hjemlandet har aflagt en eksamen, der kan side-stilles med en dansk studentereksamen.

For hf'ere gives en ny og særskilt adgang til suppleringsforløb, som rummer 2-3 fag på A-niveau, der ikke nødvendigvis er krævet som adgang til videregående uddannelse. Formålet hermed er at give den enkelte hf'er mulighed for at styrke sin generelle studiekompetence.

GSK-undervisning foregår i dag udelukkende på gymnasieskoler, hf-kurser (herunder VUC) og studenterkurser. Det nye GSK skal også kunne gennemføres på erhvervsskoler efter reglerne om hhx og htx. Samtidig får handelsskolerne mulighed for at tilbyde fagpakker med sigte på specifik supplerings- og forberedelse til erhvervsuddannelse inden for afgrænsede sektorer, som har langvarig praksis for ansættelse af elever, der har gennemført den 1-årige hhx. Suppleringsforløbene vil omfatte 2-3 udvalgte hhx-fag og være ½ år.

GSK og GIF vil fortsat være taxameterstyret af staten. De nærmere regler om GSK og GIF fastsættes i medfør af § 43 og § 44 i det samtidigt fremsatte forslag til lov om uddannelsen til studentereksamen (stx) (gymnasieloven).

8. Styring

8.1. Kompetencefordeling

Den overordnede kompetencefordeling mellem undervisningsministeren, amtsrådet, kursets bestyrelse, kursets leder, lærerrådet og kursistrådet vil i det store og hele blive videreført uændret. Med hensyn til kursernes udbud af valgfag vil amtsrådene få en ny koordinerende funktion, ligesom amtsrådene vil skulle godkende kursernes udbud. Amtsrådene skal endvidere fastsætte den endelige økonomiske ramme for oprettelse af valgfag.

I forhold til de private kursers fremtidige styring sker der ingen ændringer bortset fra de ændringer, der følger af dette lovforslag.

Hovedprincipperne i de offentlige hf-kursers fremtidige styring er følgende:

- 1) Undervisningsministeren har det overordnede pædagogiske ansvar for kursernes undervisning, prøver og eksamen, fører tilsyn hermed, kan give pålæg til kursets leder og er klageinstans i pædagogiske anliggender. Undervisningsministeren fastsætter regler om optagelse og fordeling af ansøgerne, om undervisning, om prøver og eksamen. Undervisningsministeren fastsætter endvidere uddannelseskraft til ledere og lærere.
- 2) Amtsrådene har ansvaret for at sikre kursuskapaciteten til det 2-årige hf-forløb, og ansvaret for, at

- ansøgere til hf-enkeltfag kan optages inden for rimelig tid og geografisk afstand.
- 3) Amtsrådene fastsætter kurssets maksimale antal klasser, samt det mindste antal kursister, kurset er forpligtet til at optage (kursernes kapacitet). Amtsrådene koordinerer kursernes udbud af valgfag. Amtsrådene har endvidere bevillings- og arbejdsgiverkompetencen bortset fra uansøgt afsked af tjenestemandsansatte rektorer og lærere.
 - 4) Kursets leder er den daglige leder af kurset. Lederen har ansvaret for kurssets virksomhed over for amtsrådet. Kursets leder har det pædagogiske ansvar for kurssets undervisning, prøver og eksamen over for undervisningsministeren. Lederen af kurset leder og fordeler arbejdet mellem kurssets ansatte. Kursets leder opretter valgfag inden for de rammer, der er fastlagt af amtsrådet.
 - 5) Efter de eksisterende regler skal bestyrelsen fastlægge det maksimale kursisttal i klasserne og kurssets fagudbud. Denne beføjelse tilkommer ved de private kurser efter de gældende regler bestyrelsen som et implicit led i dens økonomiansvar. Bestyrelsens kompetence til at fastlægge det maksimale kursistantal i klasserne bortfalder med lovforslaget, idet kompetencen hertil fremover tilkommer kurssets leder, der som økonomisk ansvarlig på de offentlige kurser skal kunne råde over de nødvendige midler. For at sikre parallelliteten mellem de offentlige og de private ledes beføjelser overføres kompetencen til at fastlægge det maksimale kursistantal også på de private kurser til kurssets leder.

Efter de eksisterende regler skal bestyrelsen ved et offentligt kursus fastlægge kurssets fagudbud. Dette ændres med lovforslaget, idet kompetencen til at godkende kursernes fagudbud, for så vidt angår de offentlige kurser, efter lovforslaget tilkommer amtsrådet, jf. §§ 10 og 11. På dette punkt er det ikke muligt at sikre parallellitet mellem de private og de offentlige kurser, og bestyrelsen på de private kurser skal i stedet for amtsrådet godkende kurssets fagudbud.

Bestyrelsen på de offentlige kurser skal desuden efter de gældende regler fastsætte ordensregler. Da der fremover bliver tale om fastsættelse af *studie-* og ordensregler, der bl.a. skal indeholde principper om mødepligt og fravær samt beskrive konsekvenserne ved overtrædelse heraf, bliver kompetencen til at fastsætte reglerne overført til kurssets leder både på offentlige og private kurser. Bestyrelsen skal endvidere fastlægge kurssets budget efter indstilling fra kurssets leder og inden

- for den økonomiske ramme, som amtsrådet har fastlagt. Bestyrelsen skal godkende kurssets ferieplan efter indstilling fra kurssets leder og skal herudover formidle samarbejde mellem skole og hjem, medvirke ved løsning af sociale opgaver i tilknytning til kurset og medvirke ved byggesager.
- 6) De centralt fastsatte regler om det pædagogiske råd og kursistråd ændres ikke. Det pædagogiske råd, det er rådgivende for kurssets leder, omfatter kurssets leder og alle kurssets lærere. Kursisterne har ret til at danne et kursistråd. Kursistrådet udpeger repræsentanter til bestyrelsen og til råd, udvalg og arbejdsgrupper, der behandler spørgsmål, der har betydning for kursisterne i almindelighed.

8.2. Indførelse af uddannelsestid

Reformen udformes således, at der nationalt sikres en samlet uddannelsestid, og at uddannelsestiden for de enkelte fag fastsættes i form af faste timetal. Desuden sikres overalt i landet et minimumsudbud af studieretninger i det almene gymnasium, ligesom der fastsættes minimumsregler for oprettelse af valghold i gymnasiet og på hf.

Indførelse af nye arbejdsformer, herunder vægt på samspil mellem fagene og tværfagligt arbejde tilsiger, at der indføres et nyt begreb i de gymnasiale uddannelser, "uddannelsestid", for den samlede lærerstyrede elevaktivitet, dvs. den tid, eleverne og kursisterne deltager i forskellige former for lærerstyret undervisning og i øvrige aktiviteter, der er styret af skolen eller kurset. Der vil centralt blive fastlagt rammer for, i hvilket omfang forskellige arbejds- og tilrettelæggelsesformer skal anvendes. Det sker for at understøtte, at eleverne og kursisterne møder forskellige arbejdsformer, og for at sikre, at al uddannelsestid foregår som en lærerstyret aktivitet. Uddannelsestiden fastsættes for det almene gymnasium og for de erhvervs-gymnasiale uddannelser svarende til det nuværende niveau. På hf fastsættes uddannelsestiden med en samlet udvidelse i forhold til niveauet i dag.

På baggrund heraf tilrettelægger amterne uddannelsesudbud og undervisning for det almene gymnasium og hf. Amtsrådet fastsætter de overordnede økonomiske rammer for såvel det almene gymnasium som for det 2-årige hf og hf-enkeltfag.

På det 2-årige hf fastsættes uddannelsestiden som minimum til 1625 timer for et fuldt forløb, jf. nærmere pkt. 11.2. Om det 2-årige hf. På hf-enkeltfag giver det ikke på samme måde mening at opgøre en samlet uddannelsestid, idet nogle kursister blot tager et enkelt eller to fag, mens andre sammenstykker en hel hf. Her

er uddannelsestiden derfor opgjort for det enkelte fag i form af et fast timetal.

For det 2-årige hf forudsættes der inden for hvert amt at være et bredt udbud af valgfag, der dækker de tre hovedområder humaniora, naturvidenskab og samfundsfag. For hf-enkeltfag videreføres den nuværende bestemmelse om, at amtsrådene skal sikre, at kvalificerede ansøgere inden for en rimelig tid og en rimelig geografisk afstand kan optages på den ønskede undervisning.

Timerammerne for den samlede uddannelsestid angiver den tid, kursisterne deltager i forskellige former for lærerstyret undervisning og i øvrige aktiviteter, som er organiseret af kurset, til realisering af uddannelsernes formål. Kursisternes selvstændige arbejde, fx i form af deres skriftlige arbejde og forberedelse, og den tid, der medgår til afvikling af prøverne, er ikke indeholdt i uddannelsestiden.

Uddannelsestiden omfatter undervisningsaktiviteter i faglige forløb i de enkelte fag og faggrupperne, samt tid til interne evalueringer og prøver mv. (dog ikke officielle prøver).

Af den samlede uddannelsestid på det 2-årige hf kan kurset, ligesom det foreslås i det almene gymnasium, afsætte en timepulje på 7 pct. til afholdelse af interne fællestimer mv., interne evalueringer, herunder terminsprøver, eller andre tværgående undervisningsaktiviteter i overensstemmelse med uddannelsens mål. Efter de eksisterende regler kan der i gymnasiet anvendes højst 5 pct. af undervisningstiden til interne fællestimer mv. Heri indgår der ikke terminsprøver. Der eksisterer ikke en timepulje i dag på hf-området.

På hf-enkeltfag kan der tilsvarende afsættes timer med henblik på at tilvejebringe timer til det åbne studieværksted samt til relevante fællesaktiviteter. Timerammen kan i et givet skoleår fastsættes til 7 pct. af de samlede antal hf-timer på den enkelte institution.

Det gælder for alle områder, at uddannelsestiden i de enkelte fag fastsættes i form af faste timetal. I de flerårige fag og faggrupper fordele kursets leder timerne på de enkelte år og forløb i samarbejde med det enkelte lærerteam.

Kursets leder fastsætter omfang og placering af kursisternes skriftlige arbejde i relevante fag inden for nærmere angivne rammer.

8.3. Institutionsstruktur

Reformen berører ikke de eksisterende institutionelle rammer for de gymnasiale uddannelser. En samlet og endelig plan for de institutionelle vilkår for specielt gymnasier og hf-kurser afventer resultatet af de beslutninger, der skal træffes i forlængelse af rappor-

ten fra den af regeringen nedsatte strukturkommission.

De gældende institutionelle rammer foreslås derfor indtil videre opretholdt i den gældende lov om kursus til højere forberedelseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning for voksne m.v. Der henvises til det samtidigt fremsatte lovforslag om ændringer af lovgivningen som følge af reformen af de gymnasiale uddannelser.

8.4. Tilsyn

Lovforslaget indeholder endvidere forslag om øget decentral styreform, hvor det regelorienterede tilsyn forventes at blive afløst af et mere resultatorienteret tilsyn med en ændret opgavefordeling mellem uddannelsesinstitutionerne og det centrale niveau. Det foreslås, at kompetencen til at fastsætte studie- og ordensregler, herunder kompetencen til at iværksætte sanktioner i forbindelse med tilsidesættelse af pligten til at deltage i undervisningen, administration af prøver og eksamen og godkendelse af lærer kvalifikationer, overføres til kursets leder. En sådan ændring af styringsformen for hf-uddannelsen og tilsynet hermed har en tæt sammenhæng med det almene gymnasium, da det 2-årige hf som hovedregel vil være placeret på et alment gymnasium under rektors ledelse. Det findes derfor hensigtsmæssigt at lade ændringer, der vedrører rektors kompetenceområder mv., være parallelle for hf og det almene gymnasium. Endvidere vil nogle kursister følge dele af undervisningen på samme hold som elever i det almene gymnasium, hvorfor det ikke er hensigtsmæssigt, at den samme undervisning af kursister og elever skal finde sted på forskellige vilkår, afhængigt af om de er tilknyttet det almene gymnasium eller hf-kursus.

8.5. Kvalitetssikring og -udvikling

Som led i kvalitetssikringen og kvalitetsudviklingen af uddannelsesområdet generelt foreslås det pålagt den enkelte institution at have et system til kvalitetsudvikling og resultatvurdering i forbindelse med uddannelsen og undervisningen. Kvalitetssystemet skal fastlægge en procedure for selvevalueringer og løbende kvalitetsudvikling med henblik på fx at sikre, at undervisningen er i overensstemmelse med de fastsatte mål, at der er sammenhæng med de aktuelle behov og erfaringer i de videregående uddannelser, og at lærernes kvalifikationer er ajourført fagligt og pædagogisk. Det foreslås endvidere, at ministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler for kursernes selvevalueringer, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 33. På baggrund af selvevalueringerne skal kurserne

udarbejde opfølgingsplaner, som indeholder ændringsbehov og operationelle kvalitetsmål.

I overensstemmelse med lov om åbenhed og gennemsigtighed i uddannelserne m.v. skal kurset eller amtsrådet på sin hjemmeside informere om gennemførte aktuelle evalueringer af kvaliteten af undervisningen. Undtaget herfra er oplysninger om en enkelt lærers undervisning.

9. Implementering

Som led i gennemførelsen af reformen af de gymnasiale uddannelser iværksættes der parallelt hermed et udviklingsprogram: Fremtidens gymnasiale uddannelser - Udvikling og fornyelse. Det bemærkes, at midlerne til udviklingsprogrammet er tiltænkt hele sektoren, dvs. både de private og de offentlige kurser. Programmet gennemføres i samspil med skoler, amtskommuner og øvrige interessenter. Følgende temaer vil indgå i udviklingsprogrammet for alle gymnasiale uddannelser:

Faglig, pædagogisk og organisatorisk fornyelse

- Styrkelse af forudsætningerne for at gennemføre den faglige, pædagogiske og organisatoriske fornyelse.
- Fokus på studiemiljøet i de gymnasiale uddannelser, herunder lektiecafé, tutorordning mv., med henblik på at mindske frafald.
- Fokus på den internationale dimension ved udformning af nye læreplaner.

Udvikling fra elev/kursist til studerende

- Etablering af udviklingsarbejde med studieboøger, så eleverne og kursisterne jævnlige formulerer egne faglige mål og efterfølgende evaluerer disse. Studieboøger vil kunne understøtte lærernes evaluering af eleverne og kursisterne.
- Etablering af udviklingsarbejde med gensidig evaluering, således at lærernes evaluering af elevernes og kursisters udbytte af undervisningen suppleres med, at eleverne og kursisterne gennemfører evaluering af undervisningen.

Spredning af gode eksempler

- Udpegning af et antal skoler, der kan virke som formidlere af gode erfaringer i forbindelse med implementering af reformens intentioner.

Udviklingsprogrammet gennemføres over en 5-årig periode, hvorefter det vil blive evalueret.

10. Opfølgning

Partierne bag reformen af de gymnasiale uddannelser vil løbende følge aftalens implementering. Med henblik på at vurdere effekten af de forskellige initiativer gennemføres evalueringer, der forelægges for partierne. Evalueringen vil omfatte flere temaer. For hf drejer det sig om følgende:

- Vejledning af nye kursister, tilmelding og optagelse.
- Anvendelse af forskellige arbejdsformer og udvikling i sammensætningen af kursisters uddannelsestid.
- Fagenes samspil i faggrupperne.
- De nye prøve- og evalueringsformer.
- De nye redskaber til at mindske fraværet.
- Udviklingsprogrammet for de gymnasiale uddannelser.

Det førstnævnte tema evalueres inden skoleåret 2005/06. Den endelige evaluering af reformen gennemføres efter 2. gennemløb, dvs. med udgangen af skoleåret 2008/09. Der udarbejdes devalueringerapporter undervejs.

Undervisningsministeriet vil løbende følge reformens udmøntning og fremlægge resultaterne for partierne.

11. Økonomi

De samlede udgifter til det almene gymnasium, det 2-årige hf og de 3-årige erhvervsgymnasiale uddannelser hhx og htx udgør ca. 5,3 mia. kr. Heraf udgør det almene gymnasium og hf ca. 4,2 mia. kr. Hf-andelen skønnes at udgøre 15 pct. svarende til 0,6 mia. kr. af de samlede udgifter til det almene gymnasium og hf.

Aktiviteten på uddannelserne var i 2001 ca. 90.500 årselever, fordelt med ca. 61.000 på det almene gymnasium og hf, medens resten er fordelt på hhx og htx.

11.1. De økonomiske konsekvenser af hf-reformen generelt

Der er en fælles forståelse mellem de amtskommunale parter og Undervisningsministeriet om, at reformen af det almene gymnasium og hf (inkl. hf-enkeltfag) samlet set kan gennemføres udgiftsneutralt. Dermed er det samtidig forudsat, at reformen af det almene gymnasium og hf ikke medfører regulering af bloktilskuddet som følge af det udvidede totalbalanceprincip (DUT).

11.2. Det 2-årige hf

Det foreliggende lovforslag om uddannelsen til højere forberedelseseksamen indeholder en række ele-

F. t. l. vedr. højere forberedelseksamen (hf-loven)

menter, som medfører merudgifter henholdsvis mindreudgifter.

Merudgifterne på det 2-årige hf udspringer især af, at der indføres flere timer. Der er forudsat i alt ca. 1.625 timer i det 2-årige hf, hvilket svarer til ca. 215 flere timer sammenlignet med i dag. Timeudvidelsen på 1. hf udgør ca. 40 timer og på 2. hf ca. 175 timer. Hertil kommer en merudgift på 3,0 mio. kr. til evaluering af eksamensprojektet i form af en mundtlig prøve.

Den øgede målstyring, styrkelsen af samspillet mellem fagene, indførelsen af et nyt undervisningsbegreb med vægt på kursisternes uddannelsestid samt indførelsen af timerammen til projektarbejde og værkstedsundervisning skaber behov for styrkelse af lærernes pædagogiske og organisatoriske kompetencer og ledelsens udvikling. Desuden er der behov for et kompetenceløft på ledelsessiden på det enkelte kursus. De eksisterende statslige midler til efteruddannelse og forsøgs- og udviklingsarbejde forventes prioriteret til tilvejebringelse af ressourcer i form af materialer og instruktører, som kurserne kan trække på.

Der er gennem en reduktion af de skriftlige opgaver i gymnasiet etableret et økonomisk råderum på i alt 78 mio. kr. pr. år til efteruddannelse af lærere og ledere i både det almene gymnasium og hf, jf. det samtidigt fremsatte forslag til lov om uddannelsen til studentereksamen (stx) (gymnasieloven). Rent teknisk er der i lovforslaget forudsat en fordeling af udgifterne til efteruddannelsen på det almene gymnasium og hf svarende til den relative fordeling af elever på de to uddannelser. Det indebærer, at der er afsat 10 mio. kr. til efteruddannelse på hf.

Den økonomiske ramme til efteruddannelse forbliver i amterne, der således skal sikre, at efteruddannelsesudbuddet får tilstrækkelig bredde og målrettes gennemførelsen af reformen. Undervisningsministeriet vil sammen med de amtskommunale parter følge udviklingen nøje og løbende evaluere omfanget af den udbudte efteruddannelse.

Årlige merudgifter, fuldt indfaset (mio. kr.)

Merudgifter:	
- 215 flere timer	27,0
- Ekstra udgifter til eksamen	4,0
- Lærerefteruddannelse mv.	10,0
Merudgifter i alt:	41,0

Merudgifterne finansieres gennem en mindre valgfrihed i især 1. hf, fx gennem en samling af fag i faggrupper i 1. hf, muligheden for toning af fagene, afskaffelse af 4 mundtlige prøver, afskaffelse af time-

styringsmodellen og afskaffelsen af den amtslige forpligtelse til at udbyde GSK.

Årlige besparelser, fuldt indfaset (mio.kr.)

Besparelser:	
- Samling af fag i faggrupper 1. hf og fagtoning 2. hf	17,0
- Afskaffelse af 4 mundtlige prøver	12,0
- Valgholdstørrelse hhv. 10 og 7 elever	3,0
- Afskaffelse af amtslig forpligtelse til GSK	8,0
Besparelser i alt:	40,0

Besparelsen ved afskaffelsen af en mundtlig prøve er beregnet til 2,9 mio. kr. Besparelsen ved toning af valgfag er beregnet med udgangspunkt i et skøn over en stigning i den gennemsnitlige klassekvotient med 0,5. Endelig er besparelsen fsv. angår fagpakker i 1. hf beregnet ud fra en vurdering af, hvor mange hold der kan nedlægges som følge af den mindre valgfrihed.

Til erstatning for den nuværende timestyringsmodel på hf indføres en garanti for, at der på kurser med mere end 400 kursister oprettes valghold, hvis der er mindst 10 tilmeldte kursister, og på kurser med højst 400 kursister oprettes et valghold, hvis der er mindst 7 tilmeldte kursister. Skolen er således ikke forpligtiget til at oprette hold med færre end henholdsvis 10 og

7 elever (afhængig af skolestørrelse). Det påregnes, at den gennemsnitlige holdstørrelse på valgholdene vil blive forøget i forhold til i dag. Ved skoler, der har både gymnasium og hf, opgøres det samlede elevtal i de to uddannelser, når det drejer sig om fag, der kan vælges af både gymnasieelever og hf-kursister. For fag, der kun kan vælges i en af de to uddannelser, regnes ud fra elevtallet på den relevante uddannelse.

For så vidt angår besparelsen vedr. GSK, skal det bemærkes, at der, jf. rapport fra udvalget om de almene voksenuddannelser, blev overført 8 mio. kr. til amterne i forbindelse med hf-reformen i 1990 samtidigt med nedlæggelsen af det daværende statslige GSK. Midlerne var forudsat anvendt til lokale supplerings-

kurser. Fremover ophæves amternes forpligtigelse til at udbyde GSK, hvorfor der frigøres et beløb på 8 mio. kr. I den udstrækning GSK-berettigede ikke kan optages på "rene" GSK-hold, fx hvis der ikke er et sådant hold inden for en rimelig geografisk afstand, vil de pågældende kunne optages på tomme pladser i enkeltfagssystemet. Udgifterne hertil afholdes af staten.

Den eksisterende timepulje til konferencetimer, jf. den gældende hf-bekendtgørelsens § 13, og en del af studievejledningstimerne er forudsat konverteret til en ny tutorordning på 2-årigt hf og til faglig vejledning på hf-enkeltfag.

Det forudsættes, at undervisningen i lighed med gældende regler i hf-bekendtgørelsens § 7, stk. 8, omfatter fællestimer, og at der tilbydes frivillig undervisning. Der kan oprettes studiekredse og afholdes eks-kursioner.

11.3 Hf-enkeltfag

På samme måde som på det 2-årige hf øges timetal-let i dansk. Der afsættes yderligere 60 timer, hvilket giver en merudgift på ca. 8,9 mio. kr.

Hvis faggrupperne erstattes af enkeltfagsprøver på hf-enkeltfag, er det endvidere forudsat, at kursisterne skal udarbejde et tværfagligt projekt. Merudgiften skønnes at udgøre ca. 0,5 mio. kr. Hertil kommer en merudgift på 0,6 mio. kr. til evaluering af eksamensprojektet i form af en mundtlig prøve.

Herudover kommer oprettelsen af et studieværksted, der kan benyttes af alle uanset fagvalg, svarende til den model man kender fra AVU i dag. Da timerne til det nye åbne værksted skal tages af den fastsatte timepulje på 7 pct. giver etablering af studieværkstedet ikke anledning til merudgifter.

De samlede merudgifter til hf-enkeltfag skønnes på den baggrund at udgøre ca. 10,0 mio. kr.

Årlige merudgifter, fuldt indfaset (mio. kr.)

Merudgifter:	
- flere timer i dansk	8,9
- 1 ekstra studieprojekt	0,5
- i ny mdtl. prøve (eksamensprojekt)	0,6
Merudgifter i alt (afrundet):	10,0

Til en samlet hf-eksamen hører engelsk på B-niveau svarende til 200 timer mod tidligere 210 timer. C-niveau i engelsk har i dag 105 timer og vil efter reformen have 75 timer. Med uændret antal kursister i

forhold til 2001/02 vil reformen betyde en besparelse på 2,8 mio. kr.

Årlige besparelser, fuldt indfaset (mio.kr.)

Besparelser:	
- Engelsk B	2,8
Besparelser i alt (afrundet):	3,0

Nettomerudgiften ved hf-enkeltfag skønnes på den baggrund at udgøre 7,0 mio. kr.

Endvidere er der forudsat, at der bliver mulighed for at udbyde en række nye fag (multimedier, retorik, arabisk, kinesisk og tyrkisk), samt at nogle fag kan udbydes på nye fagniveauer, fx B. Der vil ikke være en forpligtigelse til at udbyde samtlige valgfag på alle niveauer, alene en forpligtigelse til et alsidigt udbud. På den baggrund er det forudsat, at der ikke er merudgifter forbundet hermed.

12. Administrative og økonomiske konsekvenser for det offentlige

De samlede økonomiske konsekvenser af forslaget forventes at gå i nul, idet den samlede netto merudgift på hf og hf-enkeltfag på i alt 8,0 mio. kr. er forudsat finansieret af det mindre overskud, der fremkommer på gymnasieområdet, jf. det samtidig fremsatte for-

slag om lov om uddannelsen til studentereksamen (stx) (gymnasieloven). Forslaget forventes ikke at indebære væsentlige administrative konsekvenser hverken for amtskommunerne eller staten.

13. Administrative og økonomiske konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget har ingen administrative og økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

14. Miljømæssige konsekvenser

Forslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

15. Forholdet til EU-retten og international ret i øvrigt.

Forslaget indeholder ikke EU- eller internationalretlige aspekter, bortset fra bestemmelserne om undervisningskompetence, jf. lovforslagets § 30, stk. 2.

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/større udgifter
Administrative og økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Fuldt indfaset 43,0 mio. kr. årligt	Fuldt indfaset: 51,0 mio. kr. årligt
Administrative og økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget har ingen EU-retlige aspekter	

17. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Lovforslaget har været sendt til høring hos:

Akademikernes Centralorganisation, Amtsrådsforeningen, Cirus, Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse, Danmarks Jurist- og Økonomforbund (DJØF), Danmarks Lærerforbund, Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Dansk Industri (DI), Dansk Magisterforening, Dansk Teknisk Lærerforbund, Danske Gymnasieelevers Sammenslutning (DGS), De Samvirkende Invalideorganisationer (DSI), Det Centrale Handicapråd, Efterskolernes Lærerforening, Erhvervsakademirådet, Erhvervsskolernes Elevorganisation, Foreningen af private, selvejende gymnasieskoler, studenterkurser og Hf-kurser, Foreningen af skoleledere ved de tekniske skoler (FS), Erhvervsskolernes Servicecenter, Foreningen af skolevejledere og skolekonsulenter i Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering (Tandhjulsforeningen), Foreningen af studenterkursusrektorer, Forstanderforeningen for VUC, Frederiksberg Kommune, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), Færøernes Skolevæsen, Grundskolerådet, Grønlands Hjemmestyre (Grønland), Grønlands Hjemmestyre (Danmark), Gymnasieelevernes Landsorganisation (GLO), Gymnasieskolernes Lærerforening (GL), Gymnasieskolernes Rektorforening, Handelsskolernes Bestyrelsesforening (HBF), Handelsskolernes Forstander- og Inspektorføring (HFI), Handelsskolernes Lærerforening (HL), Indvandernet, Ingeniørforeningen i Danmark (IDA), KL, Københavns Kommune, Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere, Landsorganisationen af Handelsskoleelever, Landsorganisationen i Danmark (LO), Landsammenslutningen af Kursusstuderende (LAK), Ledernes Hovedorganisation, MVU-rådet, Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser, Rådet for de Gymnasiale Uddannelser, Rådet for Etniske

Minoriteter, Skole og Samfund samt Teknisk Skoleforening (TSF).

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Den samtidige reform af alle de gymnasiale uddannelser giver mulighed for at koordinere formålsformuleringerne, så utilsigtede forskelle fjernes, og tilsigtede ligheder og forskelle træder tydeligt frem. Det betyder for det første, at samtlige gymnasiale uddannelser får en fælles § 1. Med den fælles formålsparagraf for samtlige gymnasiale uddannelser præciseres det, at de 3-årige gymnasiale uddannelser, det 2-årige hf, studenterkursus og hf- enkeltfag for voksne er ligeværdige uddannelser, som udgør et samlet gymnasialt system med fælles karakteristika og formål.

Til § 2

Samtlige ungdomsgymnasiale uddannelser får endvidere en fælles § 2. Med denne fælles formålsparagraf for alle de gymnasiale ungdomsuddannelser præciseres målgruppen, nemlig at uddannelserne henvender sig til unge med forskellige former for teoretiske interesser. Fælles for uddannelserne er også, at de er studieforberedende til videregående uddannelse.

Uddannelsernes almindelige perspektiv betoner, at eleverne/kursisterne har en vis fælles faglig referenceramme, hvad angår stof, fagligt niveau og det sammenhængskabende samspil mellem fagene.

Eleverne og kursisterne skal gennem uddannelsernes faglige og pædagogiske progression udvikle faglig indsigt og studiekompetence. De skal opnå fortrolighed med at anvende forskellige arbejdsformer og evne til at fungere i et studiemiljø, hvor kravene til selvstændighed, samarbejde og sans for at opsøge viden er centrale.

Uddannelsernes dannelsesmæssige perspektiv betoner, at uddannelserne bidrager til den enkeltes livs-

lange projekt, hvor personlig udvikling og deltagelse i samfundslivet smelter sammen. Uddannelserne skal understøtte elevernes og kursisters udvikling af personlig myndighed, dvs. evne og vilje til at foretage selvstændige vurderinger. Linjen og forbindelsen til grundskolen trækkes, idet bestemmelsen i folkeskolelovens § 1, stk. 3, 2. pkt., som omtaler de grundlæggende værdier frihed og folkestyre, gentages og udbygges med et europæisk og globalt perspektiv.

Til § 3

I denne bestemmelse angives det 2-årige hf's særlige profil. Der er således forskellige bestemmelser herom i dette lovforslag og i de samtidigt fremsatte lovforslag om uddannelsen til studentereksamen og om uddannelserne til højere handelseksamen og højere teknisk eksamen. Endvidere er der særlige formålsbestemmelser for hf-enkeltfag for voksne og studenterkursus.

Med forslaget ændres hf-uddannelsens formålsbestemmelse således med henblik på at give det 2-årige hf for unge og hf-enkeltfag for voksne hver sin selvstændige profil. Det er et særligt kendetegn for hf's profil, at den anvendelsesorienterede og praksisrelaterede dimension i uddannelsen styrkes i såvel indhold som i arbejdsformer.

Det nye 2-årige hf henvender sig til unge, der ønsker en gymnasial uddannelse med et meget bredt valgudbud og med en tilgang, der i højere grad end de øvrige gymnasiale uddannelser kombinerer det teoretiske stof med en praksis- og anvendelsesorienteret faglighed, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 9, der markerer uddannelsen som et reelt alternativ til de 3-årige gymnasiale uddannelser.

Med de foreslåede ændringer af uddannelsens struktur og indhold set i sammenhæng med den forbedrede vejledning i grundskolen er det hensigten at etablere et uddannelsesforløb, som de unge vil vælge som et positivt tilvalg.

Kursisters studiekompetence særligt med henblik på de videregående uddannelser, som hf-erne almindeligvis vælger, vil blive forøget, dels specifikt gennem muligheden for en toning af uddannelsen, jf. bemærkningerne til § 10, og dels generelt gennem de nye arbejdsmetoder. Disse forventes ud over de faglige kompetencer også at bidrage til at øge kursisters personlige og sociale kompetencer, som fx selvstændighed og ansvarlighed.

Til § 4

Hf-uddannelsen tilrettelagt som undervisning i enkeltfag eller faggrupper, jf. lovforslagets § 11, får med forslaget til § 4 sin egen selvstændige voksenprofil.

Hf-enkeltfag retter sig mod voksne, der fx ønsker at forbedre deres jobkvalifikationer, der ønsker en hf-fagpakke som adganggrundlag til videregående uddannelse, eller som vil færdiggøre en afbrudt uddannelse. Der skal være en større variationsbredde og fleksibilitet i tilrettelæggelsen for voksne kursister, og der skal tages hensyn til sammenhæng og samspil med almen voksenuddannelse (avu).

Forslaget om ændret formålsformulering for hf-enkeltfag afspejler, at denne ordning har en tydelig voksenprofil, der klart adskiller sig fra det 2-årige forløb. I modsætning til 2-årigt hf har enkeltfagsundervisningen det dobbelte sigte at skulle kvalificere såvel til videre uddannelse som til arbejdsmarkedet. Der lægges først og fremmest vægt på en udvidet fleksibilitet, der kan imødekomme voksne kursisters meget forskellige artede ønsker og behov.

Indholdet af de to uddannelser, jf. bemærkningerne til lovforslagets kapitel 3, vil efterfølgende blive udmøntet i hver sin bekendtgørelse.

Til § 5

Bestemmelsen om, at en hf-eksamen giver adgang til videregående uddannelser, er en videreførelse af den gældende lovs § 3, stk. 1. En bestået hf-eksamen giver fortsat på lige fod med de øvrige gymnasiale uddannelser adgang til alle videregående uddannelser, men muligheden for optagelse på en bestemt videregående uddannelse er på samme måde som i dag afhængig såvel af den enkelte kursists valg af fag og niveau som af den pågældende videregående uddannelses specifikke krav til den adgangsgivende eksamen. Disse krav vil kunne opfyldes gennem GSK-systemet, jf. lovforslagets § 39 og bemærkningerne hertil.

Til § 6

Amtsrådene fastsætter kursernes kapacitet, dvs. kursets maksimale antal af klasser samt det mindste antal kursister, kurset er forpligtet til at optage efter ansøgning. Kursernes udbud af valgfag, herunder en eventuel binding af valgfag i grupper, skal udmeldes så betids, at ansøgerne kan orientere sig nærmere om fagudbuddet, fx på kursets eller amtsrådets hjemmeside, gennem skriftligt orienteringsmateriale fra amtet og ved orientering på kurserne før ansøgning om optagelse. Når kursisterne efterfølgende søger optagelse og i den forbindelse angiver kursusønsker, skal de samtidigt give en foreløbig interessetilkendegivelse i

forhold til valgfag af hensyn til kursernes planlægning.

Til stk. 1

Efter de gældende regler om optagelse på det 2-årige hf har ansøgere, der søger om optagelse i direkte forlængelse af folkeskolens 10. klasse, og som har aflagt prøve i dansk og 2 af fagene matematik, engelsk og tysk/fransk, og som ikke af skolen er blevet indstillet til optagelsesprøve, et krav på at blive optaget.

Ansøgere, der ikke opfylder disse betingelser, kan optages efter kurssets konkrete vurdering. Den pågældende ansøger vil kunne optages, hvis kurset efter en optagelsessamtale, ansøgerens eventuelle standpunkts- eller prøvekarakterer, udtalelser om ansøgerens kvalifikationer og resultatet af en eventuel optagelsesprøve, vurderer, at den pågældende ansøger har de fornødne kvalifikationer. Alle ansøgere tilbydes en optagelsesprøve. De ansøgere, der ikke umiddelbart opfylder optagelsesbetingelserne, kan være ansøgere, der efter 9. eller 10. klasse har været ude af skolesystemet et til flere år, men som har erhvervet sig optagelseskvalifikationer på anden vis. Det kan være ansøgere, der efter at have påbegyndt en 3-årig gymnasial uddannelse eller en erhvervsuddannelse ønsker at skifte til hf-uddannelsen. Endvidere er det ikke udelukket, at ansøgere i direkte forlængelse af 9. klasse vil kunne optages på baggrund af en konkret vurdering af den pågældendes kvalifikationer.

Som omtalt under lovforslagets almindelige bemærkninger, skal indgangsniveauet til de gymnasiale uddannelser være ens, og de faglige adgangskrav (herunder aflagt folkeskolens afgangsprøve i dansk, matematik, fysik/kemi biologi, engelsk og 2. fremmedsprog eller 10. klasse-prøve i dansk, matematik, engelsk, fysik/kemi og 2. fremmedsprog) skal være identiske. En konsekvens heraf bliver, at ansøgere, der ikke på alle punkter opfylder optagelsesbetingelserne, kun - ligesom i dag - kan optages efter en konkret vurdering.

Det skal fortsat være en forudsætning for optagelse direkte i forlængelse af 10. klasse, at ansøgeren ikke i sin uddannelsesplan er indstillet til optagelsesprøve. På 9. eller 10. klassetrin skal den enkelte elev i samråd med forældrene træffe afgørelse om valg af ungdomsuddannelse. Hvis den afleverende skole eller Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) skønner, at en elevs ønske om en gymnasial uddannelse ikke er realistisk, skal skolen, henholdsvis UU, indstille eleven til optagelsesprøve. Indstillingen skal fremgå af elevens uddannelsesplan.

Som nævnt under de almindelige bemærkninger, findes der ikke en samlet evaluering af, hvordan ordningen med evalueringsplaner fungerer i praksis, men oplysninger fra kursernes ledere og studievejledere tyder på, at uddannelsesplanerne i mange tilfælde ikke indeholder oplysninger af relevans for den gymnasiale uddannelse. Eksempelvis indeholder planerne ofte meget lidt information om en elevs særlige styrkesider eller særlige behov. Eventuelle særlige behov, fx for læsevejledning, må derfor i dag dækkes ad anden vej. Endvidere har en del skoler undladt at henvise elever til optagelsesprøve, selv om valget af en gymnasial uddannelse ud fra elevens karakterer ikke synes realistisk.

Det er aftalt mellem undervisningsministeren og de øvrige forligspartier bag dette lovforslag, at ministeren tager initiativ til en evaluering af ordningen med henblik på, at uddannelsesplanerne udvikles til et mere forpligtende og mere informativt redskab i overgangen mellem folkeskole og ungdomsuddannelse. Specielt er det nævnt i aftalen, at den afleverende skole og UU skal forholde sig til de mål om uddannelse efter folkeskolen, der er anført i uddannelsesplanen.

Til stk. 2

Optagelse sker som hidtil som udgangspunkt i direkte forlængelse af 10. klasse. Ansøgere, der har været ude af skolen i et eller flere år, og ansøgere, der ikke opfylder de faglige adgangskrav, skal alene kunne optages efter en konkret vurdering, herunder evt. på baggrund af en optagelsesprøve, hvor det konstateres, om de har de fornødne forudsætninger.

Til stk. 3

Stk. 3, 1. pkt., giver mulighed for, at en kursist efter at have gennemført 1. hf efter aftale med kurssets leder kan have indtil et års fravær fra undervisningen med henblik på fx at tage på et privat studieophold i udlandet, tage fri i forbindelse med barsel eller lignende, uden at fortabe retten til at kunne fortsætte undervisningen efter endt fravær. Ved tilbagevendelse til uddannelsen vil der efter kurssets leders afgørelse kunne blive tale om merit, jf. lovforslagets § 16, stk. 2. Kursister, der afbryder uddannelsen i mere end et år, fortaber deres krav på umiddelbart at kunne vende tilbage til uddannelsen. Kursisterne udmeldes af kurset og skal søge om optagelse på uddannelse på ny efter de almindelige regler om optagelse fastsat med hjemmel i stk. 2.

Til stk. 4

Af hensyn til kurssets muligheder for at planlægge forløbet, herunder udbuddet af fag, skal ansøgere i

forbindelse med ansøgning om optagelse afgive en foreløbig interessetilkendegivelse i forhold til valgfag. Nærmere regler herom vil blive fastsat i bekendtgørelsesform.

Til stk. 5

Det fremgår af bemærkningerne til den gældende hf-lov, at kompetencen til at optage kursister tilkommer kursets leder, mens amtskommunen, dvs. fordelingsudvalget i amtskommunen, foretager fordelingen af kursisterne, der af kapacitetsmæssige grunde ikke kunne optages på det ønskede kursus, mens det samtidigt fremgår, at kompetencen til at optage kursister er tillagt kursets leder.

Spørgsmålet om, hvem denne kompetence tilkommer, har givet anledning til nogen uklarhed i praksis, ligesom § 20 i den gældende bekendtgørelse nr. 742 af 8. august 2000 om optagelse i de gymnasiale uddannelser kan forstås således, at kompetencen til at fordele alle elever, herunder ansøgere, der har et givet kursus som 1. prioritet, tilkommer fordelingsudvalget.

Det skal derfor præciseres, at kompetencen til at optage ansøgere, der har søgt et givet kursus som 1. prioritet, tilkommer kursets leder, jf. lovforslagets § 31, stk. 3, medmindre der er flere ansøgere med 1. prioritet, end kurset kan optage. I så fald beslutter fordelingsudvalget, hvilke af ansøgerne der optages på det pågældende kursus.

Det skal endvidere præciseres, at dette skal ske ud fra et kriterium om, at der skal være kortest mulig transporttid mellem kursistens bopæl og kurset. De ansøgere, der ikke herved får opfyldt deres 1. prioritet, henvises af fordelingsudvalget til andre kurser, således at deres 2. og 3. prioritet opfyldes bedst muligt, og så der bliver kortest mulig afstand og transporttid mellem deres bopæl og det kursus, de optages på. Dette afstandskriterium vil kunne fraviges i ganske særlige tilfælde, som fx ved alvorlig sygdom hos ansøgeren.

Kursets leder skal have kompetence til at optage ansøgere, der søger optagelse uden for de almindelige optagelsesterminer, fx fordi de flytter til Danmark fra udlandet midt i et skoleår, fordi de flytter fra en landsdel til en anden, eller fordi de ønsker at skifte til hf-uddannelsen fra en af de øvrige gymnasiale uddannelser.

Til § 7

Bestemmelsen om optagelse til hf-enkeltfag for voksne svarer til den gældende lovs § 12, der er udmøntet i bekendtgørelse nr. 742 af 8. august 2000 om optagelse i de gymnasiale uddannelser. Efter de gældende regler kan ansøgere til hf-enkeltfag tidligst optages et år efter, at vedkommende har afsluttet grund-

skolen eller 10. klasse eller gennemført en undervisning, der står mål hermed.

Med bestemmelsen tillægges undervisningsministeren bemyndigelse til at udstede nærmere regler om optagelse på hf-enkeltfag, hvilket vil ske i form af en optagelsesbekendtgørelse. Bemyndigelsen i stk. 2 til at fravige optagelseskravet i stk. 1 forventes som i dag udmøntet således, at fristen ikke gælder ansøgere, der er optaget på social- og sundhedsmedhjælperuddannelsen eller indgangsåret hertil. Det er kursets leder, der ud fra en konkret vurdering træffer afgørelsen om, hvorvidt den pågældende ansøger kan optages. Reglerne om optagelse på hf-enkeltfag forventes opretholdt uændret.

Enkeltfagsundervisning skal som i dag udbydes og oprettes i et sådant omfang, at voksne, der opfylder optagelsesbetingelserne sikres et reelt uddannelses tilbud. Forpligtelsen skal ses i sammenhæng med det lokale behov for den pågældende undervisning. Hvor der er tale om ønske om undervisning, der kun har ringe lokal søgning, må ansøgerne være indstillet på, at undervisningen enten ikke oprettes, oprettes med et større tidsinterval end normalt eller fx kun oprettes på centralt beliggende uddannelsesinstitutioner i eller uden for amtskommunen.

Til § 8

De gældende regler om uddannelsens indhold og organisering findes med hjemmel i hf-lovens kapitel 1 beskrevet i hf-bekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 605 af 15. juli 1995 om kursus til højere forberedelseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning). Reglerne vil blive ændret som følge af reformen. De nærmere regler om undervisningen i det 2-årige hf og på hf-enkeltfag vil blive udstedt i medfør af bemyndigelsen i lovforslagets § 17.

Til stk. 1

Den 2-årige hf-uddannelse byder i dag kun på beskeden muligheder for samarbejde mellem fagene, og kursisterne lades derfor i stikken med hensyn til overblik og helhedsforståelse. Det er derfor et vigtigt mål med reformen at indføre en ny faglighed, der i langt højere grad bygger på sammenhængen mellem fagene. Dette sker bl. a. ved at indføre et formaliseret samarbejde mellem en række fag i faggrupper og ved at afsætte timepuljer til projektarbejde, der også fortrinsvis vil have tværfaglig karakter.

Ikke mindst med baggrund i hf's 2-årige forløb, hvor de øvrige gymnasiale uddannelser har 3 år, er der stærkt behov for at øge det samlede timetal på uddannelsen, så det kommer op på 23 klokke timer ugentligt

(svarende til 30-31 undervisningstimer à 45 min.) eller i alt ca. 1625 klokketimer for hele det 2-årige forløb. Gennemsnitligt er der i dag ca. 1410 klokketimer i et hf-forløb.

Endvidere vil den højere vægtning af sammenhænge og helheder i og mellem fagene, kombineret med en mere anvendelsesorienteret faglighed og nye elevaktiverende arbejdsmetoder kunne bidrage til en øget motivation og arbejdsindsats hos kursisterne. De skal stimuleres til at tage personligt ansvar for deres uddannelsesforløb og derved opnå kompetencer, som er mere relevante end dem, den nuværende hf-uddannelse tilbyder.

Til stk. 2

I det nuværende system optræder begrebet "niveau" i to betydninger. Dels er der til ethvert forløb i et fag knyttet et af bogstaverne C, B eller A (hvor C betegner det laveste niveau), dels optræder fagene i det almene gymnasium enten på *obligatorisk niveau*, *mellemniveau* eller *højt niveau*.

Dette system forenkles, idet begreberne *obligatorisk niveau*, *mellemniveau* eller *højt niveau* udgår, og kun niveaubetegnelserne C, B og A bevares.

I gældende hf-lov anføres hf's fagrække med en række fag uden angivelse af status eller niveau, og ministeren er bemyndiget til at fastsætte nærmere regler for, hvilke fag der er fællesfag, og hvilke der er tilvalgsfag samt til at fastsætte mindstekrav til antal og sammensætning af fag til en fuld hf-eksamen.

For kunne imødekomme de skiftende krav til uddannelsens indhold foreslås det derfor, at den gældende lovs angivelse af en fuldstændig fagrække ikke videreføres, men at det til gengæld angives, at alle fagene i hf skal være på gymnasialt C-, B- og A-niveau.

Der skal være sammenlignelighed med det faglige niveau i de øvrige gymnasiale uddannelser, men ikke nødvendigvis i indholdet.

Overordnet er det fagenes mål, der bestemmer niveauet, uanset indholdet på tværs af de gymnasiale uddannelser ikke er identisk. For at opfylde målene for et bestemt niveau i et bestemt fag forudsættes en kursistaktivitet af et nærmere angivet omfang. Den planlagte kursistaktivitet er således afstemt efter målene, og derfor kan kursistaktiviteten benyttes som et afgørende parameter ved fastsættelsen af niveauet.

Til § 9

Til stk. 1

I følge hf-bekendtgørelsen omfatter en fuld hf-eksamen i dag 11 fællesfag (1 A-niveau, 1 B-niveau og 9 C-niveauer) samt 3 tilvalgsfag på C- eller B-niveau.

Det er muligt at erstatte 1 tilvalgsfag med 1 fag på A-niveau.

Det nye 2-årige hf vil af obligatoriske fag omfatte 1 A-niveau, 2 B-niveauer og 8 C-niveauer samt 2-4 valgfag på C-, B, eller A-niveau. Mindstekravet til valgfag er 2 fag på B-niveau eller 1 B-niveau samt 2 C-niveauer eller 1 fag på A-niveau, bortset fra engelsk, og 1 fag på C-niveau. Årsagen til, at engelsk på A-niveau er undtaget, er, at engelsk på A-niveau tilmælsmæssigt kun svarer til et B-niveau, fordi der kun suppleres fra B-niveau, der er obligatorisk for alle kursister, til A-niveau.

Uddannelsestiden (jf. pkt. 8.2 i de almindelige bemærkninger) i de enkelte fag fastsættes i form af faste timetal. I de toårige fag fordeler kursets leder timerne på de enkelte år i samarbejde med det enkelte lærerteam. Hvad angår de etårige fag, beslutter kursets leder deres placering i hhv. 1. og 2. hf, dog således, at den naturvidenskabelige gruppe afsluttes efter 1. år, og at der på det enkelte kursus altid udbydes et forløb i matematik på C-niveau i 1. hf. Det maksimale antal valgfag, der kan påføres et eksamensbevis er 4 valgfag.

Ændringer i fagrækken

Indførelsen af nye tilrettelæggelsesformer, nye arbejdsmetoder, øget timetal til fagene dansk og engelsk samt styrkelsen af naturvidenskab, således at alle kursister får 3 naturvidenskabelige fag, kræver, at der ud over timetalsforøgelsen sker ændringer af fagrækken:

2 fremmedsprog gøres til valgfag.

Billedkunst og musik er ikke længere obligatoriske valgfag, idet det overlades til det enkelte kursus at lade et af følgende fag - billedkunst, dans, design, dramatik, mediefag samt musik - indgå som obligatorisk valgfag. Kurset skal udbyde mindst to praktisk/musiske fag, og kursisterne skal i forbindelse med ansøgningen afgive en interesselikendegivelse om, hvilket fag de foretrækker. Kurset imødekommer i videst muligt omfang kursisternes interesselikendegivelser, og på denne baggrund træffer kurset konkret beslutning om kursisternes fordeling i klasser.

Kemi i den naturvidenskabelige faggruppe erstatter det obligatoriske valgfag fysik-kemi.

For så vidt angår de enkelte fag, gælder følgende:

Dansk: Faget får et stærkt forøget timetal og en ny selvstændig profil, der tager højde for behov og ønsker hos hf's særlige målgruppe ved i højere grad at vægte fagets sproglige og formidlingsmæssige dimension.

Engelsk: Fagets position vil blive styrket, idet det bliver et obligatorisk fag på B-niveau med skriftlig dimension. I dag kræves kun engelsk på C-niveau.

Idræt: Faget er som i dag obligatorisk fag i 1. hf, men timetallet forøges, så faget får samme undervisningstid som øvrige C-niveau fag.

Matematik: Faget bevarer sin nuværende status som C-niveau fag, men målene for faget, indholdet og arbejdsformerne justeres, så kursisterne i højere grad end i dag ser matematiks anvendelse inden for flere fagområder. Matematiks samspil med andre fag vil specielt blive betonet gennem projektarbejde, der eventuelt kan evalueres internt. Den skriftlige dimension bevares, og undervisningen afsluttes bl.a. med en centralt stillede skriftlig prøve, der især skal teste basale matematikfaglige kundskaber. Det vil stadig inden for uddannelsens rammer være muligt at tage matematik både på B- og på A-niveau.

Det praktisk/musiske fag: Det enkelte hf-kursus udbyder to eller flere af fagene billedkunst, dans, design, dramatik, mediefag og musik. Den enkelte kursist kan vælge mellem de udbudte fag. Det gældende krav til kursisterne om at skulle foretage et obligatorisk valg i 1. hf-klasse mellem biologi, geografi og fysik-kemi samt mellem musik og billedkunst falder bort.

Faggrupperne:

Undervisningen i de øvrige tidligere fællesfag organiseres i to faggrupper, der er obligatoriske for alle kursister. I faggrupperne overlades det til det enkelte kursus at planlægge den sær- og tværfaglige undervisning, således at fagbekendtgørelsernes mål opfyldes, og at fagene støtter hinanden i størst mulig grad.

Kultur- og samfundsgruppen indeholder fagene historie (B), samfundsfag (C) og religion (C) og er gennemgående i hele det 2-årige forløb.

Den naturvidenskabelige gruppe indeholder fagene biologi (C), geografi (C) og kemi (C) og afsluttes efter første år. Fagene rettes i højere grad end i gældende bekendtgørelser mod anvendt naturvidenskab. Kemi bliver et nyt obligatorisk fællesfag.

Fagenes placering i faggrupper betyder ikke, at der gives køb på den faglige dybde, men der lægges op til en ny form for faglighed, der i højere grad end hidtil betoner sammenhænge mellem fagene.

Indholdsreformen vil indebære en øget fleksibilitet i kombination med en øget og styrket faglighed ud fra en erkendelse af, at der eksisterer forskellige former

for faglighed. De faglige hovedansvarsområder skal styrkes, men skal anvendes dynamisk og ikke konserverende med henblik på at afspejle de skiftende krav til uddannelsen, som samfundet stiller. Som konsekvens af dette er fagene i flere uddannelser blevet suppleret med øget tværfagligt samarbejde, som er fremstået som egentligt nye fag eller som fag bestående af faglige elementer fra fag, der allerede findes i uddannelsen. Uddannelsessystemet har således allerede gennem nogen tid været inde i en udvikling, der opbryder traditionelle fagskel og giver nye indsigtsmuligheder på tværs.

Til stk. 2

I hele forløbet skemalægges ca. 1 ugl. time til værkstedsundervisning. Værkstedet knyttes til den enkelte klasse og kan have form som studie- eller lektieværksted. Værkstedstimerne skal sikre kursisterne mere tid til forberedelse og selvstændig fordybelse i stoffet. Værkstedundervisningen afløser konferencetimerne i det eksisterende hf.

Til stk. 3

Det er karakteristisk for det 2-årige hf, at kursisterne har forskellige indgangsforudsætninger. Disse forventes at kunne udlines gennem en grundig og koordineret introduktionsperiode med indføring i gymnasial uddannelse, studiemetode, projektarbejde m.m. Introduktionsperioden varer ca. 1 måned i uddannelsens 1. semester, dvs. inden for det første halve år, og i perioden forudsættes en udvidet vejledningsindsats.

Til stk. 4

Kravet om, at hver kursist skal udføre en større skriftlig opgave, videreføres uændret.

Eksamensprojektet er en ny aktivitet, der er en følge af, at der i forløbet - som led i indførelsen af nye arbejdsmetoder - tilrettelægges et antal tværfaglige eller enkeltfaglige projekterperioder enten inden for faggrupperne eller på tværs af fagene. Projekterne kan tilrettelægges i sammenhængende forløb af fx en uges varighed eller indbygges i skemaet og løbe over en længere periode.

Der vil blive øget anvendelse af informationsteknologien, herunder mulighed for virtuel undervisning, hvor kursisterne ikke nødvendigvis skal være fysisk til stede på kurset. Dette vil have betydning for bestemmelserne om kursisters pligt til at deltage i undervisningen, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 18.

Til stk. 5

Bestemmelsen angiver mindstekravet til den enkelte kursists valg af valgfag. Der vil fortsat kunne tilby-

des valgfag på højeste gymnasiale niveau. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 10 og § 22.

Til § 10

Det forudsættes, at der inden for hvert amt er et bredt udbud af valgfag, der dækker de tre hovedområder humaniora, naturvidenskab og samfundsfag.

Bestemmelsen i *stk. 4* bemyndiger undervisningsministeren til at fastsætte regler om omfanget af valgfag, det enkelte hf-kursus kan udbyde.

Det er hensigten at indføre parallelle regler i det almene gymnasium og hf, således at der på kurser med mere end 400 kursister indføres en garanti for, at et valghold oprettes, hvis der er mindst 10 tilmeldte kursister, og på kurser med højst 400 kursister oprettes valghold, hvis der er mindst 7 tilmeldte kursister. Det henvises i øvrigt til økonomiafsnittet i de almindelige bemærkninger.

Det enkelte kursus vil få mulighed for at skabe sin egen profil, idet det kan beslutte at binde nogle af valgfagene i grupper, der er rettet mod fx "sprog", "sundhed", "miljø", "pædagogik" eller "kommunikation". Traditionelt har hf haft ry for at tilbyde stor valgfrihed både inden for den obligatoriske fagrække og med hensyn til tilvalgsfag. Hvis der på forhånd foretages en toning af uddannelsen, betyder det naturligvis en indskrænkning af kursisters valgmuligheder.

Fag fra andre gymnasiale uddannelser kan indgå som valgfag. Det forudsættes, at valgfagene i større udstrækning end i dag bliver identiske med de tilsvarende fag i det almene gymnasium. Undervisningsministeren vil desuden iht. *stk. 5* kunne godkende udbud af nye valgfag.

Til § 11

Ved hf-enkeltfagsundervisningen vil alle fag fra det 2-årige hf kunne udbydes som enkeltfag og på de niveauer, som indgår i hf-eksamen, jf. den gældende lovs § 4.

Der vil desuden kunne udbydes fag, som ikke normalt forekommer på det 2-årige hf, men som har en særlig interesse for voksne kursister (fx psykologi, religion og filosofi på B-niveau eller engelsk på C-niveau). Endvidere vil der kunne gives undervisning i fag fra andre gymnasiale uddannelser, herunder i fag på det højeste gymnasiale niveau.

Det er amtsrådet, der godkender udbuddet af fag efter indstilling fra det enkelte kursus og på VUC efter indstilling fra centerrådet.

For at øge fleksibiliteten lettes betingelserne for at indføre nye fag, og der etableres mulighed for at tilbyde undervisning i elementer af fag. Det bliver herved muligt for kursisterne at udvælge elementer af særlig interesse samt at tilpasse undervisningsomfanget til egne aktuelle muligheder og behov.

Der skal være mulighed for øget brug af it og et større udbud af virtuelle undervisningstilbud. Ved at kombinere et åbent studieværksted med disse tilrettelæggelsesformer kan voksne få adgang til undervisningen, også uden for den sædvanlige undervisningstid. Studieværkstedet vil desuden indeholde forskellige tilbud af studieintroducerende, -metodisk og -forberedende karakter. Studieværkstedet bygger på en høj grad af faglig vejledning og faglig rådgivning, der forventes at komme til at spille en større rolle, når der indføres en større variation i tilrettelæggelsesformerne. Der udarbejdes en læreplan for studieværkstedet, hvor dets nærmere funktion og opgaver fastlægges.

Prøver i de enkelte fag kan fortsat sammenstykkes til en samlet hf-enkeltfagseksamen efter reglerne herom, jf. lovforslagets § 23.

Til § 12

Bestemmelsen om, at dele af undervisningen kan tilrettelægges som ekskursioner mv., er en videreførelse af den gældende lov om kursus til højere forberedelseseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning for voksne. Bestemmelserne om betaling for deltagelse i ekskursioner videreføres uændret, jf. det samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring af forskellige love på Undervisningsministeriets område (Ændringer som følge af lovgivning på de gymnasiale uddannelsers indhold).

Undervisningen vil således som hidtil kunne tilrettelægges som ekskursioner mv. Som det fremgår af bemærkningerne til lov nr. 489 af 1. juli 1998 (L 88) om ændring af forskellige uddannelseslove (Betaling for ekskursioner mv.) er ekskursioner en- eller fler-dagsaktiviteter i ind- eller udland, tilrettelagt for alle elever på et hold. Ekskursioner kan indgå i alle fag og skal altid indgå i læsepensum - og i fag, der afsluttes med prøve - i prøveopgivelserne. Kursisterne har mødepligt til ekskursioner mv. med begrænset deltagerbetaling, dvs. hvor betaling kun dækker udgifterne til forplejning. Kursisterne kan ikke udelukkes fra deltagelse, selv om de ikke har erlagt den fastsatte betaling.

Ekskursioner med en højere deltagerbetaling er frivillige for kursisterne, og deltagelsen kan betinges af, at kursisten har erlagt betaling for arrangementet. For kursister, der undlader at deltage i sådanne ekskursioner, skal kurset tilbyde alternativ undervisning, der

modsvare det udbytte, der er forudsat i forbindelse med arrangementet.

Til § 13

Til stk. 2

Forslaget om, at dele af undervisningen kan foregå på en udenlandsk uddannelsesinstitution, skal ses i sammenhæng med lov nr. 301 af 30. april 2003, hvor der gennem en ændring af lov om kursus til højere forberedelseseksamen og om studieforberevende enkeltfagsundervisning for voksne blev indført mulighed for at etablere internationale hold på visse nærmere betingelser. Bestemmelserne om betaling for deltagelse i undervisning i udlandet videreføres uændret, jf. det samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring af forskellige love på Undervisningsministeriets område (Ændringer som følge af lovgivning på de gymnasiale uddannelsers indhold).

Til stk. 2

Det følger af stk. 2, at kurset skal sørge for, at kursisten uden forsinkelse kan fortsætte den ordinære uddannelse på det kursus, hvor vedkommende allerede er optaget, eller på et andet kursus, hvis kursisten trods tilmelding ikke deltager i udlandsopholdet.

Til § 14

Bestemmelsen erstatter til dels den gældende lovs § 8, om tilbud om individuel uddannelses- og erhvervsvejledning af kursisterne. Bestemmelsen om vejledning er omformuleret i overensstemmelse med § 6, nr. 2, i lov nr. 299 af 30. april 2003 som opfølgning af ny lovgivning om vejledning om valg af uddannelse og erhverv.

Den eksisterende vejledningsordning forventes videreført i reduceret form, idet en del af vejledningen fremover vil indgå som en del af en ny tutorordning.

Den planlagte tutorordning, hvorefter en lærer skal følge et antal kursister (6-8) gennem hele deres studieforløb, vil kunne opfange studieproblemer hos kursisterne, bidrage til deres løsning og dermed betyde en formindskelse af frafaldet. På hf-enkeltfag vil en tutorordning være relevant for kursister, der tager grupper af fag. Dette vil endvidere give hf-uddannelsen sin helt selvstændige profil i forhold til de øvrige gymnasiale uddannelser.

Lov om vejledning om valg af uddannelse og erhverv indebærer, at der i forhold til tidligere vil blive mere klarhed og enkelthed i ansvaret for og ledelsen af den del af vejledningsindsatsen, som retter sig mod valg af uddannelse og erhverv.

Ansvaret for den vejledning, som retter sig mod gennemførelsen af den påbegyndte uddannelse, berøres derimod ikke af den nye vejledningslov. Denne del af vejledningsindsatsen skal som hidtil varetages af uddannelsesinstitutionerne og inden for rammerne af de respektive uddannelseslove. Vejledning om gennemførelse af uddannelsen vil fortsat være et centralt element i den samlede vejledningsindsats over for kursisterne.

Som led i den samlede vejledningsreform etableres en grundlæggende vejlederuddannelse på tværs af de eksisterende vejledningsordninger, jf. de almindelige bemærkninger til Forslag til lov om vejledning om uddannelse og erhverv (lovforslag nr. L 104) pkt. 7.

Den nye vejlederuddannelse forventes tilrettelagt under lov om åben uddannelse som fleksibelt tilrettede uddannelsesforløb for personer med sideløbende erhverv. Uddannelsen forventes udbudt af institutioner, godkendt af Undervisningsministeriet.

Som følge af udlægningen af uddannelse af studievejledere vil den bevilling, undervisningsministeren hidtil har haft til at yde tilskud til uddannelse af studievejledere, bortfalde, idet bevillingen fremover vil skulle medgå til finansieringen af den nye vejlederuddannelse. Der vil ud over den generelle vejlederuddannelse fortsat være behov for sektorspecifikke uddannelsesforløb inden for de enkelte uddannelsesområder.

Til drøftelse af kursisternes forhold indkalder kursets leder mindst en gang pr. semester klassens eller holdets lærere (lærerforsamlingen). I forbindelse med enkeltfagsundervisningen drøfter lærerforsamlingen samlede hold eller enkelte kursister.

Til § 15

Til stk. 1

Bestemmelsen indebærer, at uddannelsen skal udvikle kursisternes fortrolighed med forskellige arbejdsformer og evne til at fungere i et studiemiljø, hvor krav til selvstændighed, samarbejde og sans for at opsøge viden og samarbejds miljøer har stor betydning. I hele uddannelsesforløbet skal det sikres, at kursisterne møder en variation af og en progression i arbejdsformer.

Til stk. 2

Bestemmelsen vedrører kursets evaluering og kursisternes selvevaluering. Overordnet vil der blive skelnet mellem forhold, der vedrører undervisningen, og forhold, der vedrører prøver og eksamen, jf. kapitel 5.

· Evaluering og faglig vejledning er en vigtig del af undervisningen. Det vil fortsat være et særkende for hf, at der ikke gives standpunktskarakterer eller årskarakterer.

Der indføres en formaliseret, løbende intern evaluering, der vurderer kursisters faglige og personlige kompetencer. Formålet hermed er at sikre, at kursisten får en klar tilbagemelding om egne styrker, svagheder og fremskridt, ligesom den skal give lærerne og kurset mulighed for at vurdere effekten af undervisningen.

Det er i den forbindelse vigtigt, at kursisterne indrages aktivt i både undervisningen og evalueringen. På den måde kommer de selv til at reflektere over, hvordan de udvikler sig inden for de forskellige fag og dermed også, hvordan de bedst kan tilegne sig den viden og de kompetencer, der kræves.

Det er vigtigt, at den løbende evaluering ikke alene betragtes snævert i form af nogle test, som skal konstatere den enkelte kursists udbytte af udvalgte undervisningsemner. Det handler i højere grad om at anskue evalueringen som et bredt spektrum af muligheder og ikke mindst at sikre, at udfaldet af en test følges op af undervisning, der fokuserer på de svage sider, som testen måtte afdække hos den enkelte kursist.

Evalueringen foregår således ikke som en række enkeltstående test, der afvikles løse fra den øvrige undervisning. Det afgørende er, at der er tale om et evalueringsforløb, hvor enkelte målinger - evt. i form af test undervejs - kan være med til at udpege de særlige områder/emner, hvor der skal sættes ind.

For at fastholde, at der er tale om evalueringsforløb, vil det være naturligt, at de enkelte dele, herunder test af dette forløb, indgår som en væsentlig del af en studiebog for den enkelte kursist, jf. de almindelige bemærkninger.

Målet med denne bevidste brug af løbende evalueringer og test rettet mod den enkelte kursist er således at sikre, at kursisten undervejs i uddannelsesforløbet får et klart billede af egne styrker og svagheder og derigennem gives mulighed for at få et maksimalt udbytte af undervisningen. Derudover vil en sådan formaliseret form for løbende evaluering kunne anvendes til at dokumentere omfanget af den enkelte kursists vidensstilvækst.

Den samlede evaluering vil kunne give kursets leder et helhedsbillede af kursisten, der kan indgå i vurdering af, hvorvidt kursisten skal nægtes oprykning fra 1. til 2. hf, jf. lovforslagets § 20.

Til § 16

Reformen af de gymnasiale uddannelser indebærer, at der indføres et mere åbent meritssystem, som bidrager til en øget fleksibilitet i uddannelsessystemet, bl.a. ved at der skal kunne gives merit ved substitution, dvs. at forskellige fag eller forløb, der er gennemført inden eller undervejs i uddannelsen, kan træde i stedet for fag eller forløb i uddannelsen, når kursets leder vurderer, at fagene eller forløbene ligeværdigt bidrager til opfyldelse af uddannelsens formål eller til grundlaget for at fortsætte et fag på et højere niveau. Merit ved substitution bygger på anerkendelse af fælles kompetencemål frem for fælles, konkret indhold. Det forudsættes, at der med hjemmel i forslagets § 16, stk. 4, skal udstedes en ny bekendtgørelse om merit i ungdomsuddannelserne.

Til stk. 1

Den hidtidige meritordning opretholdes, så en kursist fortsat har retskrav på merit, når vedkommende tidligere efter de regler, der gælder om faget, har afsluttet et fag på tilsvarende eller højere gymnasialt niveau. Kursisten anses for at have afsluttet et fag, når vedkommende har gennemført det samlede undervisningsforløb, har fået årskarakter i faget, hvor dette gives, og har aflagt prøve i faget, hvis undervisningen afsluttes med en prøve. Ordningen er i dag baseret på en liste, der omfatter alle gymnasiale fag, og som specificerer, hvilke fag der kan erstatte hinanden (merit). Listen foreslås afløst af en ordning, hvorefter det enkelte kursus, efter kriterier, fastsat af undervisningsministeren, afgør, hvilke fag der kan træde i stedet for fag eller forløb i uddannelsen. Kriterierne vil kunne tage højde for indhold, som er særligt aktuelt, når kursisten skal fortsætte faget på et højere niveau, eller for om faget ligeværdigt opfylder uddannelsens studiekompetencegivende formål. Et eksempel på merit efter sidstnævnte kriterium er fag taget i udlandet, som kan træde i stedet for danske fag.

Kursister, der opnår merit for et enkelt fag eller anden form for begrænset merit, vil normalt kun kunne omsætte merit til mellemtimer eller evt. i rum til et ekstra valgfag.

Til stk. 2

Efter *stk. 2* vil en kursist som noget nyt i forbindelse med optagelse kunne søge kurset om merit, dvs. uden at have et retskrav på merit, herunder ved substitution, hvis vedkommende inden optagelsen har gennemført undervisning, prøver eller andre aktiviteter, som har løftet kursistens reelle kvalifikationer på områder, som har betydning for kursistens faglige udgangs-

punkt i undervisningen. Én mulighed er, at kursisten har gennemført dele af et gymnasialt fag i en tidligere uddannelse, eller at kursisten har gennemført uddannelse i udlandet inden optagelsen i den danske uddannelse. En anden mulighed er, at kursisten har erhvervet relevant realkompetence, fx i et fremmedsprog gennem længerevarende ophold i det pågældende land – uden nødvendigvis at have modtaget undervisning.

Endvidere vil en kursist efter ansøgning kunne få merit undervejs i uddannelsen for undervisningsforløb gennemført iht. lovforslagets § 13, stk. 1.

En afklaring af realkompetencen kan eventuelt ske ved en intern prøve.

Til stk. 3

Kursister, der opnår merit for et enkelt fag eller anden form for begrænset merit, vil normalt kunne omsætte meritten til mellemtimer eller evt. rum til et ekstra valgfag. Kursister, der opnår en mere omfattende merit, fx ved både at kunne opnå merit efter stk. 1 og stk. 2 eller ved at have gennemført omfattende gymnasial uddannelse i udlandet, vil efter bestemmelsens *stk. 3* kunne gennemføre et særligt tilrettelagt gymnasialt forløb. Optagelse sker på allerede eksisterende hold

Til stk. 4

Ved forløb, som får karakter af kombinationer af danske og udenlandske gymnasiale uddannelser, vil der kunne blive problemer med at tilvejebringe et antal danske prøvekarakterer efter de sædvanlige regler. Der vil dog altid vil være krav om et bestemt antal danske karakterer i centrale fag for, at det skal være muligt ligeværdigt at beregne et eksamensresultat som grundlag for optagelse på de videregående uddannelser i Danmark.

Til § 17

Forslaget indebærer, at der skal fastholdes en national standard for hver af de gymnasiale uddannelser. Den nationale standard sikres bl.a. gennem de centralt fastsatte mål for, hvad kursisterne skal vide og kunne i de enkelte fag – og i de forløb, der bygger på samspil mellem fagene. Målene skal være tydelige, forpligtende og direkte anvendelige til styring af undervisningen. Især vil der blive lagt vægt på tydelige mål for de helt centrale dele af fag- og stofområder. Målene skal være evaluerbare, så det er muligt at vurdere graden af målopfyldelse. Det skal være tydeligt både for den enkelte kursist og for lærerne, om det, der læres, faktisk bliver lært. En sådan målstyring er mere krævende og forpligtende end den traditionelle "pensumstyring",

der mere fokuserer på, hvad lærerne skal undervise i, end hvad kursisterne skal tilegne sig.

Det faglige niveau i et givet fag på et givet niveau skal være ens på tværs af de gymnasiale uddannelser, men det faglige indhold skal afpasses efter hf-uddannelsens særlige profil.

Ministerens bemyndigelse til at fastsætte undervisningens omfang vil med hjemmel i § 17 blive udmøntet i bekendtgørelsesform inden for den timetalsramme på i alt ca. 1625 timer, som er nævnt i de almindelige bemærkninger under afsnit 11.2. Det 2-årige hf.

Ministerens bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om undervisningens organisering og tilrettelæggelse påtænkes udmøntes således, at det sikres, at kursisterne møder variation og progression i undervisningen gennem forskellige tilrettelæggelsesformer, jf. § 15.

Ministerens bemyndigelse til at fastsætte regler om undervisningens indhold vil fx blive brugt til at fastsætte krav om, at kursisterne opnår reel it-kompetence som led i uddannelsens studieforberevende sigte, og som element i dens sigte mod at skabe grundlag for videregående uddannelse, jf. lovforslagets § 1. Opnåelse af generel it-kompetence er endvidere i sig selv opnåelse af faglig indsigt, jf. lovforslagets § 2, stk. 3.

Uddannelsesbekendtgørelsen vil indeholde en læreplan for hvert af de fag, der indgår i uddannelsen. Læreplanerne vil som udgangspunkt være opdelt i fire afsnit:

Identitet og formål: Hvad faget bidrager med i forhold til hele uddannelsens målsætning.

Fagligt indhold og faglige mål: Præcis angivelse af fagets centrale, almendannende stof og de faglige mål/kompetencer, som kursisterne skal opnå gennem undervisningen.

*Tilrettelæggelse
Evaluering.*

Fagene skal være styret af præcise mål og ikke af abstrakte og meget almene mål. Det vil således være karakteristisk for målformuleringerne, at de klart markerer *undervisningens niveau* (C-, B- eller A- niveau), tydeligt markerer *et bestemt indhold* på et passende konkretionsniveau og præcist udtrykker de *vurderingskriterier*, som man kan bedømme en kursists faglige standpunkt efter.

Når det tydeligt markeres, at kursisterne skal nå mere krævende mål på de højere niveauer, forhindrer man, at en sammenligning af undervisningen i et fag på de forskellige niveauer udarter til blotte sammenligninger mellem pensu. Pensumbaserede sammenligninger må nødvendigvis blive overfladiske, eftersom

de netop ikke kan indfange de langt væsentligere forskelle, der findes i kompleksitet, krav til fordybelse osv.

Der lægges større vægt på undervisningens output, dvs. kursisternes kunnen (i bred forstand) som resultat af undervisningen. Den traditionelle indholdsstyring af fagene justeres, så krav til indholdet i fremtiden i langt højere grad end i dag vil fungere som redskab til at nå givne mål frem for at være et mål i sig selv. Samtidig skal det dog pointeres, at der ikke findes et pædagogisk mål uden et indhold, ligesom der ikke findes et pædagogisk indhold uden en målsætning. Mål og indhold hører uadskilleligt sammen.

Overordnet er målene kursisternes almendannelse og faglige kompetencer. Med begrebet almendannelse menes her det faglige stof eller indhold, den fælles referenceramme, som samfundet finder det væsentligt, at de kommende hf'ere besidder.

Der vil således blive lagt stor vægt på at beskrive kernestoffet i fagene, hvorimod det overlades til den enkelte lærer i samarbejde med sine kursister at supplere dette stof med temaer og emner, som sammen med det centralt fastsatte kernestof honorerer målene for faget.

Med begrebet kompetence rettes blikket mod det, som kursisterne har brug for med henblik på virkeligheden uden for skolen, herunder de videregående uddannelser. Der vil altså være fokus på, hvad kursisterne rent faktisk er i stand til på baggrund af den faglige viden, de har opbygget gennem undervisningen.

Ministeren vil som nu udsende en vejledning til hvert fag. Den vil bl.a. indeholde nogle eksempler på mulige undervisningsforløb, der tilgodeser de fastsatte mål, og vejledningen tjener således som et vigtigt redskab til at realisere den planlagte fagligt-pædagogiske fornyelse af hf-uddannelsen.

Ministerens bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om undervisningens organisering og tilrettelæggelse påtænkes udmøntet således, at det sikres, at kursisterne møder variation og progression i undervisningen gennem forskellige tilrettelæggelsesformer, jf. lovforslagets § 15 og bemærkningerne hertil.

Der vil i forbindelse med fastsættelsen af undervisningens mål blive taget højde for, at undervisningen skal indeholde aktiviteter, der kan medvirke til at styrke kursisternes praktiske, personlige og alsidige udvikling og give dem mulighed for nærmere fordybelse.

Til § 18

Til stk. 1

Efter de gældende regler har kursisterne mødepligt. De nuværende bestemmelser, der fremgår af § 8 i bekendtgørelsen om kursus til højere forberedelseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning, indeholder en centralt fastsat grænse for, hvor meget kursisterne må forsømme eller undlade at aflevere skriftlige opgaver, før det får konsekvenser for deres fortsatte skolegang. Hvis en kursist på det 2-årige hf har fravær henholdsvis undladt aflevering af skriftlige arbejder i et omfang, der overstiger en af kurset leder fastsat grænse på normalt højst 15 pct. af den afholdte undervisning henholdsvis de krævede skriftlige arbejder i hvert fag, indebærer dette som hovedregel, at kursisten henvises til at aflægge prøve på vilkår som selvstuderende. I tilfælde af graverende tilsidesættelse af mødepligten kan kursets leder udelukke kursisten fra undervisningen.

Ved enkeltfagsundervisning skal den enkelte kursist for at erhverve sig retten til at gå til prøve med reduceret pensum (kursistvilkår) som hovedregel have fulgt undervisningen henholdsvis afleveret skriftlige arbejder i hvert fag i mindst 85 pct. af den afholdte undervisning. Det enkelte kursus fastsætter nærmere regler herom i sine studie- og ordensregler, som kursisterne skal gøres bekendt med.

De nuværende centralt fastsatte grænser for, hvornår rektor eller kursets leder er forpligtet til at gribe ind over for fravær i det almene gymnasium og hf ophæves. De nuværende bestemmelser, der alene indeholder krav om fremmøde og om aflevering af opgaver, ændres og suppleres med krav til den enkelte kursist om at deltage aktivt i undervisningen, herunder at aflevere skriftlige opgaver, der ikke alene kvantitativt, men også kvalitativt lever op til de fastsatte krav.

Forslaget om indførelse af nye arbejdsformer i undervisningen, herunder de muligheder, som den ny teknologi giver for fx at kunne etablere fjernundervisning/virtuel undervisning, vil medføre, at der ved formuleringen af bestemmelserne tages højde for, at undervisning kan foregå på anden måde end ved kursisternes fysiske tilstedeværelse på kurset.

Til stk. 2

Kursets leder har efter lovforslaget en forpligtelse til at sikre, at der reageres tidligt på kursistens forsømmelser, og er forpligtet til at sikre, at kursisterne får den nødvendige vejledning, herunder bliver gjort opmærksom på kursets støttemuligheder. De nærmere bestemmelser herom skal fremgå af kursets studie- og

ordensregler inden for rammerne af den bekendtgørelse, der vil blive udstedt med hjemmel i § 19, stk. 3.

Til § 19

Til stk. 1

Efter de gældende regler i hf-lovens § 20, stk. 4, er det kursets bestyrelse, der inden for de centralt fastsatte rammer fastsætter kursets ordensregler. Da der fremover bliver tale om fastsættelse af studie- og ordensregler, der bl.a. skal indeholde principper om mødepligt og fravær samt beskrive konsekvenserne ved overtrædelse heraf, bliver kompetencen til at fastsætte reglerne overført til kursets leder, der træffer alle afgørelser om den enkelte kursist, jf. lovforslagets § 31. Kursisterne skal gøres bekendt med disse bestemmelser og med de følger, en manglende overholdelse af bestemmelserne kan indebære.

Kursernes forvaltning af de nye bestemmelser om mødepligt og oprykning vil være underlagt undervisningsministerens tilsyn. For at vurdere effekten af bestemmelserne vil ministeriet specielt gennemføre en evaluering af de nye redskaber til at mindske fraværet i de gymnasiale uddannelser. Resultaterne af denne evaluering vil blive forelagt de partier, der er med i forliget bag dette lovforslag, jf. nærmere pkt. 1 i de almindelige bemærkninger.

Til stk. 2

Ligesom i dag har kursisterne pligt til at følge de lokalt fastsatte regler, ligesom det fortsat er kursets leders kompetence at iværksætte sanktioner overfor kursister, der ikke overholder reglerne. Den enkelte kursist kan klage over kursets leders afgørelse i henhold til lovforslagets § 35, stk. 1.

Til stk. 3

For at medvirke til at sikre en generel forbedring af kursisternes arbejdsdisciplin, der bl.a. søges tilvejebragt gennem nye og mere varierende arbejdsformer, som bedre kan motivere kursisterne til at yde den nødvendige indsats, og som kan øge deres selvstændighed og ansvar, foreslås det, at der ligesom i dag i bekendtgørelsesform fastsættes nærmere rammer for, hvordan der kan sikres et seriøst engagement fra kursisternes side. Inden for bekendtgørelsens rammer skal kursets leder fastsætte studie- og ordensreglerne.

Bekendtgørelsen vil endvidere angive rammerne for, hvordan kursets leders kompetence til efter en konkret vurdering at kunne iværksætte sanktioner over for kursister, der ikke overholder studie- og ordensreglerne, kan udmøntes i de lokale studie- og ordensregler. Bekendtgørelsen vil således angive for-

skellige sanktionsmuligheder, herunder at kunne udelukke en kursist fra undervisningen i en kortere periode samt i særlige tilfælde og efter en konkret vurdering at kunne nægte en kursist oprykning. Den alvorligste sanktion vil som i dag være bortvisning. I tilfælde af bortvisning vil den pågældende kunne aflægge prøve som selvstuderende, jf. lovforslagets § 26 og bemærkningerne hertil.

Alle sanktioner skal stå i rimeligt forhold til de begåede overtrædelser af studie- og ordensreglerne og kan kun pålægges efter en konkret vurdering.

Undervisningsministeriet underarbejder en vejledning, som kurserne kan gøre brug af, når de skal udarbejde de lokale studie- og ordensregler.

Kursets studie- og ordensregler vil være en del af de informationer, som kurset eller amtsrådet skal offentliggøre på sin hjemmeside, jf. herved § 2, stk. 1, nr. 2, jf. § 3, stk. 1, i lov om åbenhed og gennemsigtighed i uddannelserne mv. Bemærkningerne supplerer således bemærkningerne til § 2, stk. 1, nr. 2 til lovforslag nr. L 175, som undervisningsministeren fremsatte den 20. marts 2002.

Til § 20

De nuværende bestemmelser vedrørende det 2-årige hf om kursisters oprykning til næste klassetrin indebærer, at der ved afslutningen af 1. hf afholdes et møde mellem kursets leder, kursistens lærere og studievejlederen. På dette møde drøftes den enkelte kursists standpunkt med henblik på at vurdere, om kursisten med rimelighed kan forventes at gennemføre uddannelsen. På baggrund af denne drøftelse kan kursets leder råde en kursist til at gå om. Efter de gældende regler har en kursist, der har opfyldt mødepligten, ret til oprykning fra 1. til 2. hf, uanset kursistens udbytte af undervisningen i 1. hf, og uanset om kurset har anbefalet den pågældende at tage 1. hf om eller søge ind på en anden ungdomsuddannelse. Et stort antal af de kursister, der er blevet vejledt således, følger ikke umiddelbart rådet, men forlader alligevel uddannelsen inden dens afslutning.

Med forslaget til § 20 afskaffes den nuværende "automatiske oprykning", således at kursistens oprykning fra 1. til 2. hf betinges af et tilstrækkeligt udbytte af den hidtil gennemførte undervisningsforløb.

For at sikre et seriøst engagement fra kursisternes side og for at sikre det faglige miljø tillægges kursets leder kompetence til i særlige tilfælde at nægte oprykning, hvis kursistens opnåede resultater ligger under karakteren 6,0, og hvis den løbende evaluering af kursistens udbytte af undervisningen i øvrigt vurderes til ikke at være tilstrækkelig. Det er således en nødven-

dig men ikke en tilstrækkelig forudsætning for nægtelse af oprykning, at kursisten har under 6,0 i gennemsnit. De nærmere rammer for kursets leders kompetence vil fastsat i bekendtgørelsesform.

Kursernes forvaltning af de nye bestemmelser om mødepligt og oprykning vil være underlagt undervisningsministerens tilsyn. For at vurdere effekten af bestemmelserne vil ministeriet specielt gennemføre en evaluering af de nye redskaber til at mindske fraværet i de gymnasiale uddannelser. Resultatet af denne evaluering vil blive forelagt aftalens partier.

Til § 21

Ligesom i dag vil en hf-eksamen kunne aflægges efter et 2-årigt kursusforløb eller som en sammenstykningsprøve i enkeltfag.

Som led i målet med at forbedre kursisterne reelle studiekompetence er det hensigten at udvide spektret af prøveformer, der indgår i en hf-eksamen, således at det ud over at omfatte sædvanlige enkeltfaglige skriftlige og mundtlige prøver også kommer til at omfatte tværfaglige projektprøver og tværfaglige mundtlige prøver. Ved disse tværfaglige prøver indgår kursistens evne til at redegøre for samspillet mellem de deltagende fag som en væsentlig del i vurderingen; men der vil også indgå specifikke enkeltfaglige elementer i vurderingen.

Til § 22

Efter de gældende regler er der prøve i alle fag, bortset fra idræt og billedkunst. I beregningen af, om betingelser for en samlet højere forberedelseksamen efter et 2-årigt forløb er opfyldt, indgår karaktererne i et krævet antal tilvalgsfag, fag og fællesfag og karakteren for den større skriftlige opgave. Eksamensresultatet udregnes med én decimal som gennemsnit af karaktererne.

Forslaget indebærer, at en samlet højere forberedelseksamen stiller krav om, at kursisten har aflagt prøve i alle fag og faggrupper, bortset fra idræt som obligatorisk fag. Eksamen sammensættes af prøver i de obligatoriske fag og i valgfagene. Kultur- og samfundsgruppen og den naturvidenskabelige faggruppe afsluttes hver med en tværfaglig mundtlig prøve. Derudover indgår en større skriftlige opgave og et eksamensprojekt. Ved alle prøver, inkl. den større skriftlige opgave og eksamensprojektet, medvirker eksterne censorer.

Til § 23

Der stilles ikke længere krav om deltagelse i et praktisk-musisk fag eller i idræt for at erhverve en

samlet enkeltfagseksamen. Fag fra denne faggruppe kan vælges som valgfag. Derved gives der større mulighed end i dag for at imødekomme voksnes efter- og videreuddannelsesbehov og interesser.

Til enkeltfagseksamen erstattes eksamensprojektet af et tværfagligt projekt i faggruppefagene, hvis prøve i disse fag aflægges som enkeltfagsprøver.

Til § 24

Efter forslaget til § 24, stk. 1, afholder kursets leder som i dag prøverne og udsteder bevis for prøver og eksamen. Det er forudsat, at prøve- og eksamensbevis udstedes på en blanket, der er godkendt af ministeren, med angivelse af prøvekarakter og eksamensgennemsnit, og at betingelserne for indstilling til prøve er opfyldt.

Kursets leder udsteder eksamensbevis, så snart betingelserne herfor er opfyldt. Kursets leder udsteder prøvebeviser (attestationer for beståede prøver i særskilte fag) for gennemførte forløb, der ikke samtidig indgår i en samlet eksamen.

Til stk. 2

Bemyndigelsen til at fravige kravet om individuel prøveaflæggelse, fordi flere kursisters deltagelse er en forudsætning for en del af prøvens gennemførelse, er i første række tænkt anvendt på prøver i dramatik, mediefag, idræt, musik eller lignende.

Til stk. 3

Som noget nyt vil karaktererne indgå med forskellig vægt i eksamensresultatet, afhængigt af det enkelte fags niveau, faggruppernes omfang, om de hører til 1-årige eller 2-årige forløb, og om de er enkeltfaglige eller tværfaglige. Karaktergennemsnittet for en hf-eksamen indgår i grundlaget for optagelse på de videregående uddannelser.

Begrundelsen herfor er at lade fagets vægt, udtrykt ved niveauet (C, B eller A), i uddannelsen afspejle sig i karakterens betydning ved beregning af eksamensresultatet. Samtidigt afskaffes princippet om bortfald af allerede opnåede karakterer, hvis et fag tages på et højere niveau. Eksamensresultatet beregnes som det vægtede gennemsnit af alle karakterer på eksamensbeviset.

Med hensyn til offentliggørelse af karakterer henvises til bemærkninger til forslaget § 34.

Nærmere regler om karakterer mv. vil blive fastsat i medfør af bemyndigelsen i lovforslagets § 25.

Til § 25

Bestemmelsen i *stk. 1*, er en videreførelse af den gældende lovs § 7, stk. 1, hvorefter undervisningsmi-

nisteren kan fastsætte nærmere regler om udstedelse af eksamensbevis, herunder om, hvilke krav der skal være opfyldt for, at en hf-eksamen kan anses for bestået, om censur, om prøvernes tidsmæssige placering, ret til attestation eller dokumentation for delvist gennemførte forløb, vægning af karakterer mv.

Det vil fortsat være gældende, at prøverne dels er mundtlige, dels skriftlige. Ministeren stiller som i dag opgaverne til de skriftlige prøver. De mundtlige prøver er offentlige, og ministeren beskikker censorer til eksamen. Klassens eller holdets lærere eksaminerer ved de mundtlige prøver og stiller spørgsmålene, som skal godkendes af censor.

I de nuværende gymnasiale uddannelser er der med få undtagelser – herunder den større skriftlige prøve – reelt kun to prøveformer: skriftlige og mundtlige enkeltfaglige individuelle prøver. Disse prøveformer er ikke isoleret set egnede til at evaluere, i hvilket omfang de ændrede tilrettelæggelses- og undervisningsformer og det øgede samspil mellem fagene vil bevirke, at kursisterne opnår en styrket faglighed og en øget studiekompetence, og i hvilket omfang kursisterne når de fastsatte mål.

De eksisterende prøveformer suppleres derfor med nye. Den enkelte kursist skal møde flere prøveformer end i dag, således at opnåelsen af de forskellige kompetencer, der indgår i uddannelsen, dokumenteres. Den samlede eksamen skal således afspejle, at kursisten har mødt en bred vifte af forskellige prøveformer under uddannelsen. Den variation i prøveformerne, der skal tilstræbes, sker bl.a. på baggrund af erfaringerne med udviklingsprogrammet for fremtidens ungdomsuddannelser. Der er således ikke tale om at forøge antallet af prøver eller at forlade de nuværende prøveformer, men at tilføje nye former, så dokumentationen af den enkelte kursists viden og kunnen bliver væsentligt mere nuanceret end i dag.

Som led i målet med at forbedre kursisterne reelle studiekompetence er det hensigten at udvide spektret af prøveformer, der indgår i en hf-eksamen, således at det ud over at omfatte sædvanlige enkeltfaglige skriftlige og mundtlige prøver også kommer til at omfatte tværfaglige projektp prøver og tværfaglige mundtlige prøver. Ved disse tværfaglige prøver indgår kursistens evne til at redegøre for samspillet mellem de deltagende fag som en væsentlig del i vurderingen; men der vil også indgå specifikke enkeltfaglige elementer i vurderingen.

Kursets leder skal fastsætte et eksamensreglement, hvoraf praktiske, lokale forhold i forbindelse med afvikling af prøverne fremgår. Når det gælder alle andre forhold vedrørende prøver og eksamen, fastholdes

den centrale styring som et middel til sikring af niveau og ensartethed i uddannelsen, således at den fælles nationale standard bevares.

Prøveformerne bliver som i dag centralt fastsat, medmindre undervisningsministeren træffer anden beslutning vedrørende de mundtlige prøver. Den nærmere udformning udmøntes i bekendtgørelser.

Der udarbejdes fælles eksamensbestemmelser for de fire gymnasiale uddannelser, således at der – i modsætning til i dag – bliver samme regler for udregning af eksamensgennemsnit. Der vil endvidere blive samme vilkår for tilladte hjælpemidler ved prøverne, samme adgang til syge- og omprøver mv.

Alle opnåede karakterer - inden for de givne rammer for, hvilke prøver der medregnes til den samlede eksamen - indgår i beregning af eksamensresultatet. De krævede prøver til en hf-eksamen, tilrettelagt som et 2-årigt forløb eller som enkeltfag, fremgår henholdsvis af lovforslagets § 22 og § 23.

Den hidtidige ordning med prøve i reduceret pensum for de kursister, der har fulgt undervisningen, inkl. afleveret de skriftlige opgaver, afskaffes. Fremover vil alle kursister skulle aflægge prøve i fuldt pensum. Dette forslag begrundes sig i dels i de nye arbejdsmetoder, dels i den ændrede opfattelse af vurderingen af kursisternes deltagelse i undervisningen.

Med hensyn til regler om afholdelse af danske prøver og eksamen i udlandet henvises til studenter- og hf-eksamensbekendtgørelsen, jf. bekendtgørelse nr. 544 af 30. juni 1999, som ændret ved bekendtgørelse nr. 225 af 23. april 2002, hvorefter der på visse nærmere betingelser kan foranstalles prøver og eksamen afholdt i udlandet, eventuelt på særlige vilkår. Disse regler vil blive videreført i en fælles eksamensbekendtgørelse for de gymnasiale uddannelser.

Til § 26

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 6, stk. 3, og viderefører adgangen til, at både de enkelte prøver og en samlet eksamen kan aflægges efter selvstudium. Som i dag vil selvstuderende have ret til en times vejledning i pensum og eksamensopgivelser. Vejledning gives af faglærere på det kursus, hvor den selvstuderende har meldt sig til prøve.

Kursister, der bortvises fra undervisningen kan på lige fod med andre, som ikke er optaget på uddannelsen, indstille sig til prøve som selvstuderende. Det nuværende begreb "overførsel til vilkår som selvstuderende", dvs. hvor kursisten fortsætter undervisningen, men skal op i fuldt pensum, tænkes ikke videreført. Dette begrundes sig dels i de nye arbejdsmetoder, dels

F. t. l. vedr. højere forberedelseksamen (hf-loven)

i den ændrede opfattelse af kravene til de pågældendes deltagelse i undervisningen.

Til Kapitel 6

Bestemmelsen fastslår kompetencekravene til undervisere på hf-uddannelsen. Forslaget om, at lærere, der underviser på hf-uddannelsen, skal have undervisningskompetence i et eller flere fag inden for hf's eller gymnasiets fagrække er en videreførelse af den gældende lovs § 31. Reglerne om uddannelseskraft til kurssets leder opretholdes, jf. det samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring af forskellige love på Undervisningsministeriets område (Ændringer som følge af lovgivning om de gymnasiale uddannelsers indhold), hvorefter kurssets leder fortsat skal have undervisningskompetence i et eller flere fag inden for hf's eller gymnasiets fagrække.

For at opnå undervisningskompetence skal kandidaten som hovedregel ansættes i en tidsbegrænset stilling af normalt to års varighed på en gymnasial uddannelsesinstitution, en såkaldt uddannelsesstilling.

Efter de gældende regler er det Undervisningsministeriet, der i alle tilfælde udsteder bevis for undervisningskompetence. Som led i ændringen af det centrale pædagogiske tilsyn, jf. tillige bemærkningerne til lovforslaget § 32, forslås det, at kompetencen til at tildele lærere faglig kompetence og pædagogisk kompetence (undervisningskompetence) som hovedregel tillægges kurssets leder. Som det fremgår af bekendtgørelse nr. 477 af 18. juni 2002 om undervisningskompetence i de almene gymnasiale uddannelser (kompetencebekendtgørelse), har kurssets leder (rektor og forstander) allerede i dag kompetencen til at tildele faglig kompetence til lærerne, inden for de nærmere fastsatte regler herom. Udvidelse af kurssets leders kompetenceområde til også at omfatte tildeling af pædagogisk kompetence og dermed fuld undervisningskompetence er en naturlig konsekvens heraf. Kurssets leder tillægges kompetence til at udstede bevis for undervisningskompetence til de kandidater, der opfylder de ordinære krav om faglig og pædagogisk kompetence og om at have gennemført en uddannelsesstilling samt efter regler fastsat af undervisningsministeren til de kandidater, der ikke opfylder disse krav.

Kompetencen til at udstede bevis for undervisningskompetence til kandidater, der er omfattet af EU-retten og EØS-aftalen, og som har undervisningskompetence på tilsvarende niveau i det pågældende land, tillægges Undervisningsministeriets Center for Vurdering af Udenlandske Uddannelser. Undervisningskompetence meddeles ifølge reglerne i bekendtgørelse nr. 178 af 17. marts 2003 om ændring af ad-

gang til udøvelse af visse hverv i Danmark for EU/EF-TA-borgere med erhvervskompetencegivende videregående uddannelse af mindst 3 års varighed.

Kompetencen til at udstede bevis for undervisningskompetence til personer, der som udgangspunkt ikke opfylder de normale betingelser for at kunne opnå undervisningskompetence, eller ikke har undervisningskompetence på et tilsvarende niveau i et EU-land eller et land omfattet af EØS-aftalen, vil ligeledes være tillagt Center for Vurdering af Udenlandske Uddannelser.

Det bemærkes særligt, at det er undervisningsministeren, der har ansvaret for og tilsynet med pædagogikumkurserne, mens det er ministeren for videnskab, teknologi og udvikling, der har ansvaret for sidefags-suppleringen, fordi den foregår på universiteterne, jf. herved bekendtgørelse om gymnasierelateret faglig supplering på universiteterne (suppleringsbekendtgørelsen).

Den gældende lovs bestemmelse i § 31, stk. 6, om eventuel adgangsregulering til pædagogikum, ministerens bemyndigelse til at kunne lade afgørelser om adgangsregulering træffes af et optagelsesnævn, samt den gældende bestemmelse i § 31, stk. 7, om instituternes pligt til at modtage lærerkandidater til gennemgang af kursus i praktisk pædagogisk er ikke videreført, da bestemmelserne efter ikrafttræden af bekendtgørelse nr. 477 af 18. juni 2002 om undervisningskompetence i de almene gymnasiale uddannelser ikke længere er aktuelle.

Til § 31

Til stk. 1

Forslaget om, at kurssets leder har det pædagogiske ansvar for kurssets undervisning mv., er en videreførelse af den gældende lovs § 21, stk. 2.

Til stk. 2

Forslaget om, at lederen har kompetencen til at lede og fordele arbejdet mellem de ansatte, er en videreførelse af den gældende lovs § 21, stk. 3, medens lederens kompetence til som daglig leder i øvrigt at lede og fordele arbejdet forbliver i den gældende lov, jf. det samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring af forskellige love på Undervisningsministeriets område (Ændringer som følge af lovgivning om de gymnasiale uddannelsers indhold).

Til stk. 3

Bestemmelsen om, at kurssets leder træffer alle konkrete afgørelser vedrørende den enkelte kursist, er en videreførelse af den gældende lov § 21, stk. 3. Med

forslaget præciseres det, at lederens kompetence til at træffe konkrete afgørelser i visse tilfælde kan begrænses. Det gælder fx, hvor fordelingsudvalget, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 6, har fået tillagt kompetencen til at fordele kursisterne mellem kurserne.

Det er ligeledes kurssets leder, der træffer afgørelse i sager vedrørende kursisters overholdelse af kurssets studie- og ordensregler, herunder mødepligten og pligten til at deltage i undervisningen.

Til § 32

Til stk. 1

Efter bestemmelsen har undervisningsministeren som hidtil adgang og pligt til at føre tilsyn med undervisning, prøver og eksamen efter denne lov, herunder til at udøve kontrol med kurserne. Tilsynet udøves principielt ex officio (af egen drift), når der foreligger oplysninger for ministeren, der giver en vis sandsynlighed for, at der foreligger en situation, der nødvendiggør indgriben. Det er ikke en nødvendig eller tilstrækkelig forudsætning, at der er indgivet en klage.

I modsætning hertil er en klage nødvendig for, at en sag kan rejses i medfør af reglen i forslaget § 35, hvorefter kursisterne kan klage til undervisningsministeren. Undervisningsministeriet er i den sammenhæng at anse for en rekursmyndighed. Til gengæld har parten i en klagesag, der er led i administrativ rekurs, krav på at få en afgørelse prøvet, hvilket ikke er tilfældet i øvrige sager.

Med bestemmelserne om undervisningsministerens overordnede ansvar, der er en videreførelse af den gældende lovs § 26, foreslås undervisningsministerens tilsyn ændret. Det nuværende centrale tilsyns opgaver vedrørende uddannelsens indhold vil blive nedtonet, og det regelorienterede tilsyn erstattes af et resultatorienteret tilsyn.

Til stk. 2

Med forslaget sikres det, at ministeren fortsat har adgang til at give kurssets leder et tjenstligt pålæg i pædagogiske anliggender. Det vil fortsat være den ansættende myndighed, der kan give lederen en tjenstlig påtale i forbindelse med en eventuel tjensteforsømmelse. Hvis kurssets leder sidder et pålæg fra ministeriet overhørig, retter ministeriet henvendelse til den ansættende myndighed om tjenstlig forfølgelse af sagen.

Til § 33

I forbindelse med forslaget til § 32 om ændret tilsyn foreslås det, at der som led i kvalitetssikringen og kvalitetsudviklingen af uddannelsesområdet generelt skal

pålægges den enkelte institution at have et system til kvalitetsudvikling og resultatvurdering i forbindelse med uddannelsen og undervisningen. Kvalitetssystemet skal indeholde en procedure for selvevalueringer og løbende kvalitetsudvikling med henblik på fx at sikre, at undervisningen er i overensstemmelse med de fastsatte mål, at der er sammenhæng med de aktuelle behov og erfaringer i de videregående uddannelser, og at lærernes kvalifikationer er ajourført fagligt og pædagogisk. Samtidigt foreslås det i *stk. 2*, at ministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler for kursernes selvevalueringer. På baggrund af selvevalueringerne skal kurserne udarbejde opfølgingsplaner, som indeholder ændringsbehov og operationelle kvalitetsmål.

Reglerne vil ikke fastlægge en bestemt metodik for selvevaluering og kvalitetsudvikling, men bestemmer nogle krav, som den metode, som kurset vælger, skal leve op til. Kurset skal altid kunne dokumentere sit kvalitetssystem over for undervisningsministeren, bl.a. i medfør af de almindelige regler om ministerens tilsyn. Ministeriet kan i den forbindelse vejlede kurset.

Til § 34

Med forslaget sikres det, at ministeriet, som det er tilfældet i dag, har adgang til at indhente oplysninger fra kurserne. Forslaget skal endvidere ses i sammenhæng med lov nr. 414 af 6. juni 2002 om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne m.v. Efter denne lov skal bl.a. følgende oplysninger på en let tilgængelig måde fremgå af kurssets eller amtskommunens hjemmeside på nettet: fagudbud og læseplaner mv., kurssets værdigrundlag og pædagogiske udgangspunkt, gennemsnit af karakterer for kursisters præstationer fordelt på uddannelsestrin i det omfang, der har medvirket eksternt censur og er gennemført eksterne evalueringer af kvaliteten af kurssets undervisning. Det bemærkes i den forbindelse, at de tidligere gældende bestemmelser i lovens § 7, stk. 2 og 3, hvorefter oplysninger om karaktergennemsnit, bortset fra landsgennemsnit, var fortrolige og ikke undergivet aktindsigt, blev ophævet ved lov nr. 414 af 6. juni 2002.

Det beror på undervisningsministerens skøn, hvorvidt oplysning om uddannelsen, kursisterne og personalet er nødvendig for, at ministeren kan gennemføre tilsyn og udarbejde statistik. Der vil herved blive taget i betragtning, at der skal være proportionalitet mellem det samlede ressourceforbrug ved udarbejdelsen af oplysningerne, således at kurserne m.fl. ikke belastes unødigt.

Med forslaget kan undervisningsministeren som i dag aflægge besøg på kurserne som led i sin tilsyns-

forpligtelse. Som noget nyt foreslås det, at ministeren kan fastsætte regler herom.

Til stk. 2

Som led i digitaliseringen af uddannelsessektoren foreslås det, at der i lighed med andre love, indføres en hjemmel til, at ministeren kan stille krav om bl.a. elektronisk indberetning af oplysninger samt om anvendelse af digital signatur.

Til § 35

Klagemyndigheden vil, medmindre klageadgangen udtrykkeligt begrænses, kunne behandle tre elementer i forbindelse med en klagesag:

- retlige spørgsmål
- hensigtsmæssighed (dvs. om den påklagede afgørelses indhold er rimeligt og fornuftigt, og om der er skønnet fornuftigt)
- faktiske omstændigheder.

Retlige spørgsmål vil bl.a. kunne være spørgsmål om overholdelse af forvaltningsloven, fortolkning af den regel, der ligger til grund for afgørelsen, forvaltningsretlige grundsætninger (kravet om inddragelse af saglige hensyn, lighedsgrundsætningen, proportionalitetsprincippet mv.) og almene juridiske spørgsmål (fx uskrevne retsgrundsætninger om bindende forhåndsbesked om, hvordan en afgørelse vil falde ud).

De klager, der indbringes for ministeren, vil bidrage til ministerens information om, hvordan bestemmelserne i dette lovforslag og bestemmelser udstedt i medfør heraf administreres. Fx vil lederens forvaltning af de nye bestemmelser om deltagelse i undervisningen og oprykning være underlagt undervisningsministerens tilsyn. For at vurdere effekten af bestemmelserne vil ministeren specielt gennemføre en evaluering af de nye redskaber til at mindske fraværet i de gymnasiale uddannelser.

Der henvises til bemærkninger til lovforslagets § 32 for så vidt angår forskellen mellem klage og tilsyn.

Til stk. 2

I en eksamensbekendtgørelse, som vil være fælles for de gymnasiale uddannelser, fastsættes særskilte regler om klager i forbindelse med prøver og eksamen og om klager over og omgørelse af rektors afgørelser af elevernes klager.

Til § 36

Med forslaget præciseres det, at kursister, der har behov for specialundervisning eller anden specialpædagogisk støtte, har krav herpå. Undervisningen eller anden form for støtte gives efter en konkret vurdering

af den enkelte kursists behov. Det er som i dag kursets leder, der på baggrund af sagkyndige udtalelser træffer beslutning om iværksættelse af specialundervisning. Bestemmelsen er en videreførelse af den gældende lovs § 9, stk. 1.

Til stk. 2

Med forslaget får kursets leder kompetence til at beslutte at udstrække det 2-årige forløb til 3 år for kursister, der på grund af deres handicap ikke har mulighed for at følge et ordinært 2-årigt forløb. Det forudsættes, at undervisningen foregår på eksisterende hold.

Til stk. 3

Når kursister har modtaget specialundervisning eller gennemfører et undervisningsforløb over 3 år, kan der være behov for en særlig tilrettelæggelse af prøver og eksamen. Med forslaget får kurset kompetence til inden for de almindelige rammer for eksamensplanlægning selv at tilrettelægge prøveforløbet i overensstemmelse med de samme principper, som gælder ved den ordinære eksamen, herunder antallet af prøver for den enkelte kursist.

Ændringer i prøve- og eksamensformer, der udelukkende kompenserer for kursistens handicap, påtegnes ikke beviset. Hvis der i helt særlige tilfælde ændres afgørende i prøvens eller eksamens *niveau*, kan det dog være nødvendigt med en påtegning på eksamensbeviset. Spørgsmålet vil blive reguleret i bekendtgørelsesform.

Til § 37

Med forslaget videreføres den gældende lovs § 9, stk. 2, hvorefter der skal iværksættes sygeundervisning i fornødent omfang. Ministerens bemyndigelse er udmøntet i bekendtgørelse nr. 14 af 7. januar 1991 om sygeundervisning for elever i gymnasieskoler og for kursister på studenterkurser og kurser til højere forberedelseksamen.

Til stk. 2

Med forslaget får kursets leder kompetence til at udstrække det 2-årige forløb til 3 år for kursister, der på grund af langvarig sygdom ikke kan følge den ordinære undervisning. Muligheden for en 3-årig tilrettelæggelse vedrører syge kursister, der ikke umiddelbart har udsigt til helbredelse, og for hvem det kan være en forudsætning, at omfanget af undervisningen begrænses periodevist eller dagligt. Det forudsættes, at sygdommen og behovet dokumenteres ved lægeerklæring. Undervisningen af de pågældende kursister forudsættes at ske på allerede eksisterende hold.

Til stk. 3

Når kursister gennemfører et særligt tilrettelagt 3-årigt forløb, kan der være behov for en særlig tilrettelæggelse af eksamen. Med forslaget får det enkelte kursus kompetence til inden for de almindelige rammer for eksamensplanlægning selv at tilrettelægge eksamensforløbet i overensstemmelse med de samme principper, som gælder ved den ordinære eksamen, herunder antallet af prøver for den enkelte kursist.

Til § 38

Med bestemmelsen i *stk. 1* lovfæstes det, at kurset har pligt til at tilbyde kursisterne frivillig undervisning, fx i billedkunst, idræt og musik, i et vist omfang. Kurset har som i dag endvidere mulighed for til at oprette studiekredse. Forslaget indebærer ingen realitetsændring i omfanget af disse fritidstilbud, idet disse tilbud allerede i dag fremgår af hf-bekendtgørelsens § 7. De nævnte fritidsaktiviteter er gratis for kursisterne.

Til § 39

Bestemmelsen er en delvis videreførelse af den gældende lovs § 33 b, som er udmøntet i bekendtgørelse nr. 1153 af 13. december 1996 om gymnasiale suppleringskurser (GSK bekendtgørelsen). Efter den gældende bekendtgørelse omfatter de gymnasiale suppleringskurser alene tilbud om undervisning og prøve i fag og på niveauer, der er en betingelse for, at ansøgere med en adgangsgivende eksamen kan opfylde adgangskravene til videregående uddannelse.

Med forslaget er det hensigten at etablere et nyt sammenhængende udbud af suppleringskurser mellem de gymnasiale uddannelser og videregående uddannelser med et fagtilbud og et undervisningsforløb, der kan styrke overgangen til videre uddannelse. Ved etableringen af det nye system skal der koordineres i forhold til propædeutiske kurser (dvs. forberedende undervisning på universiteterne i fag som kan findes i hf-uddannelsen, men som har beskeden udbredelse) og i forhold til de særlige adgangskurser til bestemte videregående uddannelser for ansøgere, der ikke har en adgangsgivende eksamen.

For hf'ere er det bl.a. hensigten at etablere en ny og særskilt adgang til suppleringsforløb, som vil bestå af 2-3 relevante fag på A-niveau, der ikke nødvendigvis er krævet som adgang til videregående uddannelse. Formålet hermed er at forbedre de pågældendes reelle studiekompetence.

Det foreslås endvidere, at det lovfæstes, at der skal tilbydes især flygtninge og indvandrere, der har opholdstilladelse i Danmark, et særligt tilrettelagt undervisningstilbud, udbudt som fagpakker af et års varig-

hed, med henblik på, at de pågældende kan få adgang til at søge optagelse på en dansk videregående uddannelse i kvote 1. Forslaget, der er lovfæstelsen af § 4 i hf-bekendtgørelsen samt en videreførelse af praksis (den såkaldte GIF-ordning), indebærer ingen realitetsændring. Ordningen skal ses i sammenhæng med GSK-tilbuddet og indarbejdes i en fælles bekendtgørelse om gymnasiale suppleringskurser.

For at kunne modtage tilbuddet skal den pågældende i sit hjemland have gennemført mindst 12 års skolegang og aflagt eksamen, der kan sidestilles med en dansk adgangsgivende eksamen. Uddannelsen tilrettelægges som suppleringsforløb i to fagpakker (Mat-GIF og Hum-GIF), som ansøgeren kan vælge imellem. Eksamen afholdes i henhold til de almindelige regler i eksamensbekendtgørelsen. Endvidere kan der tilbydes dansk som andetsprog og historie for tosprogede.

Undervisningsministeriet har ansvaret for gennemførelsen af undervisningen og afholder udgifterne til suppleringskursernes drift. De nærmere regler om GSK ordningen vil blive udmøntet i henhold til lov om uddannelsen til studentereksamen.

Til § 40

Til stk. 1

Forslaget til stk. 1 om ministerens adgang til at fravige loven med henblik på at fremme forsøgsarbejde og pædagogisk udviklingsarbejde er en videreførelse af den gældende lovs § 32, stk. 1.

Til stk. 2

Forslaget giver ministeren mulighed for at fastsætte særlige betingelser for et kursus, der tilbyder undervisning, der sigter mod en tilsvarende international eksamen, som er adgangsgivende til de videregående uddannelser. Bestemmelsen er en uændret videreførelse af den gældende lovs § 32, stk. 2.

Til stk. 3

Bestemmelsen er eksempelvis tænkt anvendt, hvor det på grund af en fejl fra kursets side først ved afslutningen af 2. hf konstateres, at en kursist ikke har aflagt alle de fornødne prøver efter forslagens § 22 og 23.

Til stk. 4

Med forslaget til stk. 4 videreføres adgangen for ministeren til at kunne yde tilskud til efteruddannelse mv. Der tilstræbes ingen ændring i den overordnede målsætning for anvendelse af statens tilskud, der dog i årene 2004-2009 forventes anvendt til gennemførelse af reformen.

Som led i gennemførelsen af reformen vil der blive iværksat et udviklingsprogram for alle de gymnasiale uddannelser, jf. de almindelige bemærkninger, pkt. 9. Programmet gennemføres over en 5-årig periode.

Til § 41

Der er godkendt en række forsøg med 3-årigt hf, hvor der med succes har været gennemført kombinationsuddannelser med søfartsuddannelsen (»blå hf«) og landbrugsuddannelsen (»grøn hf«).

Tilsvarende er der godkendt et 3-årigt hf for eliteidrætsudøvere, som ud over de sædvanlige optagelsesbetingelser til hf opfylder idrætslige kriterier, opstillet af Institutionen til Fremme af Eliteidræt/TEAM Danmark. Hensigten har været at afprøve en model, der giver de pågældende kursister tid til både at gennemføre den nødvendige træningsindsats og tid til konkurrencedeltagelse, samtidigt med at kursisterne følger deres skoleundervisning. Tilbagemeldingerne fra de gennemførte forsøg har vist, at ordningen har været velfungerende, især fordi de pågældende kursisters ressourcer inden for deres sport eller lignende normalt også har en positiv betydning for deres mulighed for at gennemføre en særlig uddannelsesordning.

Som led i reformaftalen foreslås det derfor, at der indføres en hjemmel til, at ministeren kan godkende, at det 2-årige hf kan udstrækkes over 3 år med henblik på at give mulighed for at imødekomme ønsker i lokalsamfundet om at give hferne en supplerende kompetence ved at kombinere uddannelsen med søfartsuddannelsen, landbrugsuddannelsen eller med idrætsudøvelse under TEAM Danmark. Endvidere foreslås det i stk. 2, at et hf-kursus på samme måde som et gymnasium kan godkende, at kursister, der er optaget på Musikalsk Grundkursus eller et tilsvarende kursus i billedkunst kan udstrække det 2-årige forløb til 3 år. Forslaget indebærer således, at de pågældende ordninger gøres permanente, og at kurset får kompetence til selv at administrere ordningerne.

Med forslaget får det enkelte kursus kompetence til inden for de almindelige rammer af eksamensplanlægningen selv at tilrettelægge prøveforløbet i overensstemmelse med de samme principper, som gælder ved de ordinære prøver og eksamen, herunder antallet af prøver for den enkelte kursist.

Til § 42

Rådet for de Gymnasiale Uddannelser blev oprettet som følge af vedtagelsen af lovforslag nr. 87 (Forslag til lov om ændring af forskellige love på Undervisningsministeriets område (Forenkling vedrørende uddannelsesråd og -udvalg), som blev fremsat den 7. fe-

bruar 2002 og vedtaget som lov nr. 274 af 8. maj 2002. I det nævnte lovforslags almindelige bemærkninger, pkt. 2.3, anføres det bl.a. om oprettelsen af rådet - der er en sammenlægning af Gymnasierrådet, Hf-rådet, Udvalget for uddannelsen til højere handelseksamen (Hhx-udvalget) og Udvalget for uddannelsen til højere teknisk eksamen (Htx-udvalget) til Rådet for de Gymnasiale Uddannelser - at rådet skal være rådgivende for undervisningsministeren i spørgsmål om alle 4 gymnasiale uddannelser.

De nærmere regler om rådet fastsættes i medfør af § 47 i lov om uddannelsen til studentereksamen (stx) (gymnasieloven).

Til § 43

Til stk. 1

Loven træder som aftalt med de partier, der er med i aftalen om reformen af de gymnasiale uddannelser, i kraft den 1. august 2005, jf. dog nedenfor om ikrafttrædelsestidspunktet for kursister, der ved lovens ikrafttræden havde påbegyndt uddannelsen, og optagelsesreglerne.

Til stk. 2

For at sikre, at de nye krav til optagelse, jf. lovforslagets kapitel 2, pkt. 4.1. i de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til lovforslagets §§ 6 og 7, finder anvendelse på de kursister, der i foråret 2005 søger optagelse i en gymnasial uddannelse med henblik på start i august 2005, foreslås det, at disse regler træder i kraft den 1. januar 2005, selv om loven i øvrigt først skal have virkning fra og med den 1. august 2005, dvs. i tilknytning til skoleårets start i 2005.

Til stk. 3

Kursister, der har påbegyndt det 2-årige hf-forløb i 2003 eller 2004, og som ønsker at aflægge en samlet hf-eksamen efter de nugældende regler, skal senest aflægge prøver i sommereksamensterminen 2007, inkl. sygeeksamen. Undervisningen finder indtil sommeren 2006 sted efter de nugældende regler. Efter dette tidspunkt gives undervisningen efter de nye regler. Bestemmelsen er møntet på de kursister, der har påbegyndt det 2-årige hf før den 1. august 2005, kursister under TEAM Danmark, kursister, der har været et år i udlandet under uddannelsesforløbet, og andre, der ikke har færdiggjort deres uddannelse efter de gældende regler.

Til stk. 4

Enkeltfagskursister, der i sommereksamensterminen, inkl. sygeeksamen, i 2005 har aflagt prøve i et el-

ler flere fag til en samlet hf-eksamen kan vælge at aflægge prøve efter de nugældende regler. Sidste mulighed for at aflægge prøve efter de nugældende regler bliver i sommereksamensterminen 2007, inkl. sygeeksamen, samtidigt med at de sidste eksamen i øvrigt afholdes efter de nugældende regler, jf. bemærkningerne til stk. 2. Undervisningen i de enkelte fag gives efter bestemmelserne i denne lov.

Til stk. 5

Med denne bestemmelse sikres det, at undervisningsministeren fortsat kan kræve, at institutioner, der tilbyder undervisning i henhold til de regler, der er nævnt i stk. 3 og 4, foretager indberetningen af oplysninger om elever/kursister, rektor/forstander, lærere og om undervisning ved institutionen i henhold til GIA-bekendtgørelsen, jf. bekendtgørelse nr. 640 af 28. juli 1993 om Gymnasieafdelingens Indberetnings Administration.

Til stk. 6

Denne mulighed er alene tænkt anvendt i ganske særlige tilfælde og alene efter undervisningsministerens konkrete vurdering. Undervisningen gives efter bestemmelserne i denne lov.

Til stk. 7

Det tilsigtes i nødvendigt omfang at udstede nye bekendtgørelser mv. til afløsning af de gældende bekendtgørelser mv. og i øvrigt i nødvendigt omfang at ændre gældende bekendtgørelser mv., der indtil videre forbliver i kraft.

Til § 44

Den eksisterende lov gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for såvel Færøerne som Grønland. Det Færøske hjemmestyre har imidlertid ved lagtingslov overtaget sagsområdet »skolevæsnet« som særanliggende med virkning fra den 1. januar 2002. Det foreslås derfor, at denne lov alene skal kunne sættes i kraft for Grønland.